У пошані до піонерів — лицем до молоді!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303; 434-0237, 434-0807; УНСоюзу: 435-5740 — Тел. з Ню Йорку: BArclay 7-4125; УНСоюзу: BArclay 7-5337

РІК LXXVII. Ч. 45. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 10-го БЕРЕЗНЯ 1970 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MARCH 10, 1970 No. 45. VOL. LXXVII.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Понеділок, 9 березня 1970

В АМЕРИЦІ

ЧИСЛО БЕЗРОБІТНИХ В ЛЮТОМУ Ц. Р. збільшилося до 4.2 відсотка всіх робітних сил країни — 3.8 мільйона. Це вперше від 1965-го року відсоток безробітних переступив 4, в роках 1968 і 1969 цей відсоток становив коло 3.5. В січні 1969р. він виносив 3.9, а в грудні 1969 — 3.5. Збільшення відсотка безробітних іде впарі з іншими показниками, які свідчать про те, що економіка зменшує темп свого збільшення згідно з економічною політикою Уряду президента Ніксона, який змагає до зменшенн інфляційного тиску на економічне життя країни. Індекс промислової продукції зменшується вже впродовж шістьох місяців. Відсоток безробітних в лютому збільшився однаково між білими і чорними робітниками. Давніше він був більший між неграми, як між білими.

ВІЦЕ - ПРЕЗИДЕНТ ЕҐНЮ, ПРОМОЛЯЮЧИ в Крайовім Союзі Бизнесменів у Вашингтоні, заявив, що багаті підміські райони з білим населенням мусять допомогти подбати про мешкання для тих, які живуть у міських нетрах, бо інакше зросте расова ненависть чорного міського населення. Еґню відкинув твердження, що про розв'язку міських проблем повинні подбати самі міста - ґетто, бо це чисто міські проблеми. Віце - президент твердить, що самі міські центри не можуть розв'язати справи вбогости населення великих міст, бо там нема грошей, варстатів праці та площ на побудову нових мешкань. Крайовий Союз Бизнесменів старається з допомогою деяких губернаторів розв'язати справу перевишколу довготермінових безробітних, між якими є великий відсоток негрів. Цей Союз очолює тепер Линн Тавнзенд.

ПРИЙШЛО ДО ПОРОЗУМІННЯ між грабарами і власниками 44- цвинтарів в Ню Йорку, і новий контракт мали ще затвердити члени Спілки Грабарів, яка нараховує 1700 членів. Цей страйк тривав вісім тижнів, і внаслідок того непохоронені лежали тіла 15,000 покійників, які мають бути похоронені на католицьких і жидівських цвинтарях. Коли б не було прийшло до порозуміння між заінтересованими сторонами, згідно з законом, прийнятим Стейтовою Леґіслятурою, спір був би вирішив третейський суд, на рішення якого мусіли б були погодитися і працюючі і працедавець.

НОВИЙ ПРОЄКТ ВИБОРУ ПРЕЗИДЕНТА ЗСА загальним голосуванням, а не Колеґією Електорів, як це діється тепер. Як відомо, Палата Репрезентантів схвалила Поправку до Конституції, щоб президента країни вибирали безпосередньо під час загального голосування, а не за допомогою Колеґії Електорів. Тепер цю справу має вирішити Сенатська Правнича Комісія, де існують вигляди на схвалення цієї пропозиції. Але нема певности, чи в повному Сенаті проєкт безпосереднього вибору президента знайде потрібну більшість двох третіх голосів. Сенатори Томас Іґлетон (демократ) і Роберт Довл (республіканець) пропонують, щоб міг бути вибраний на президента тільки той кандидат, який у загальних виборах здобуде більшість голосів, але тільки тоді, коли ця більшість походить із більшости як із половини стейтів ЗСА, або з тих стейтів, що творять більше як половину всього населення. Коли кандидат не здобуде такої більшости голосів, тоді про вибір президента рішала б теперішня система електорів.

У СВІТІ

6 ЗАХІДНЬО - ЕВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВ РІШИЛИ у принципі, що вони повинні вести спільну одностайну закордонну політику. Створено для цієї справи студійну групу під проводом директора політичних справ в міністерстві закордонних справ у Бельгії, Есісна Д'Авіньєна 28 і 29 травня ц. р. міністри закордонних справ Франції, Західньої Німеччини, Італії, Бельгії, Голляндії і Люксембурґу будуть нараджуватися над цією справою в Римі. Рішено теж у принципі розпочати переговори з Британією, Данією, Норвеґією й Ірляндією про їх приступлення до Европейської Економічної спільноти названих вгорі 6-ох держав.

МОСКОВСЬКА „ПРАВДА" З МИНУЛОЇ СУБОТИ ЗАЯВИЛА, у статті декляративного офіційного характеру, що Совєти не змагають до переваги своїх збройних сил над Америкою та прагнуть успіху американсько - совєтської конференції про припинення перегонів в атомовому зброєнні. Водночас „Правда" атакує американського секретаря оборони Мелвіна Лерда, який ревеляціонував недавно про совєтське зброєння і поручав встановлення системи протиракетної оборони „Сейфґард".

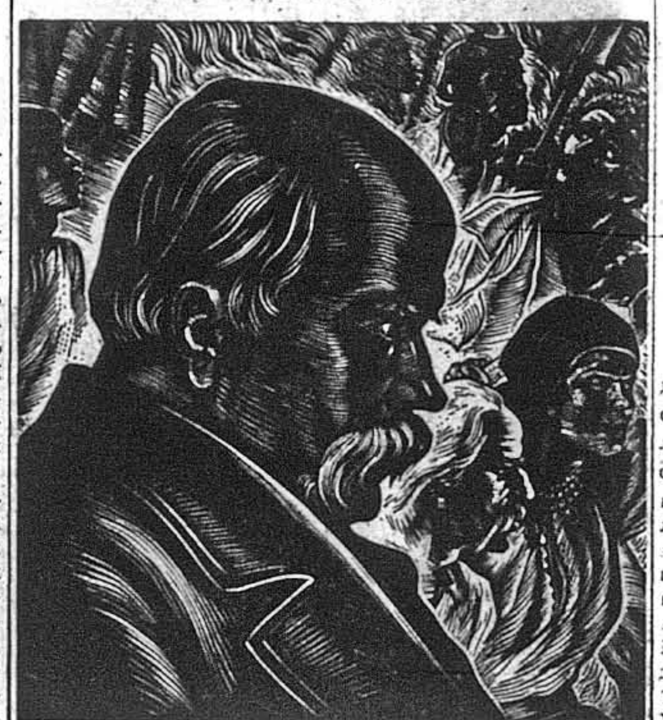
КИТАЙСЬКІ КОМУНІСТИ ЗАЖАДАЛИ на конференції з Совєтами, яка розпочалась ще 20 жовтня мин. року в Пейпінґу, щоб Совєти відкликали з прикордонної смуги з Китаєм своїх 30 змоторизованих дивізій. Совєтська делеґація під проводом Васілія Кузнєцова відкинула ту вимогу, обстоюючи, що переговори в Пейпінґу про покращання обопільних взаємин мають вестися біз ніяких передумов, — повідомляє західня преса.

ЛЯОСЬКА КОМПАРТІЯ „ПАТЕТ ЛЯО" ОПРИЛЮДНИЛА в столиці Північного В'єтнаму Ганою плян про замирення в Ляосі. Вона вимагає, щоб ЗСА відкликали з Ляосу всіх своїх військових дорадників і припинили свою летунську дію, — щоб створити коаліційний уряд в Ляосі та перевести нові вибори. Ляоські комуністи твердять, що вони також стоять на плятформі суверенности і невтральности Ляосу, але ні словом не згадують про перебування на території Ляосу понад 70.000 реґулярної армії Північного В'єтнаму.

СХІДНЯ НІМЕЧЧИНА ВТРИМУЄ на території Західньої Німеччини „постійних та тимчасових" кругло 15.000 шпигунів — твердить західньо - німецька преса. Виявлено, що спілка трьох шпигунів — Ірени Шульц, Ліяни Лінднер і емер. судді Гайнріха Відемана — зрадила східньо-німецьким комуністам усі тайни дослідів над атомовою енерґією для мирних цілей в Західній Німеччині.

РЕЙД ІЗРАЇЛЬСЬКОГО ВІЙСЬКА ЗРУЙНУВАВ 5 мешкальних будинків у прикордонній смузі Ливану. Ізраїльський генерал Мордехай Гур передав загрозу ливанському урядові, що він перетворить у „спалену землю" 6-тимилевий кордон з Ливаном, якщо арабські терористичні „командоси" не припинять своїх рейдів з території Ливану. Заступник державного секретаря Елліот Річардсон у Вашинґтоні викликав до себе амбасадорів Ізраїлю і Ливану та перестерігав їх проти загострювання ситуації.

В ШЕВЧЕНКОВІ РОКОВИНИ

Василь Касіян „Тарас Шевченко", 1961

Богдан І. АНТОНИЧ

ШЕВЧЕНКО

Не пишний монумент із мармуру Ти залишив по собі,
Коли туди відходив, звідки немає вороття,
За бронзу й мідь тривкіше слово — і, як завжди, сонце [сходить
І не цвітуть свічок лілеї молитвами забуття.

Не тихне сторож вишні — соловейко в місяця пожарах.
Дівчата не вмовкають, і зозулиним, весіннім чарам
Все піддане. Земля і на землі закон зростання й крови.
Змінливість вічна і трива незмінність прав і справ.
Країна, що над нею місяць грає, як і грав,
Волошково, пшенично, черешнево, вільхово, вербово.

Не тихне клик чаїний над лиманами, що в них заснули
Вітри завмерлих бур, немов стяги потоплених човнів,
Де сплять сповиті у китайку, у червону, дні минулі,
І море морщить хвилі, наче людські чола наглий гнів.

Це Ти сто літ показував мету і шлях стовпом огнистим,
Ми виросли у спадщині Твоїй, як в сяйві сонця листя.
У куряві воєн, у мряці буднів час Тебе не зрушив.
Твоє найменння, мов молитву, кладемо на стяг,
Бо знаємо, що, мов тавро, понесемо в життя
Печать Твоїх палючих слів, що пропекла до дна нам [душі.

Президент Ніксон виявляє широкий плян дослідів космічних просторів

Кі Віскейн, Флорида. — Президент Ніксон повідомив про ті пляни, згідно з якими ЗСА мають в найближчих роках досліджувати космічні простори. Витрати на ці досліди мають становити пересічно по 3.5 більйона долярів річно. Президент заявив, що існують важливі проблеми, які треба розв'язати на землі, але додав, що не можна зовсім припинити космічних дослідів, бо з них великі користі має наука і при розв'язуванні інших справ. Голова Крайової Аеронавтичної і Космічної Адміністрації д-р Томас О'Пейн з'ясував космічну програму ЗСА в таких пунктах: (1) лети астронавтів на Місяць треба буде продовжувати до 1974-го року; (2) в 1972 і 1973 роках мають висилати дослідні ракети на плянети Юпітер і Меркурій; (3) в роках 1977 і 1979 — висилка ракет на Юпітер, Сатурн, Уран, Нептун і Плюто. Це буде „велика подорож до плянет", бо тоді буде таке їхнє положення до Землі, на яке науковці мусітимуть чекати 180 років; (4) до 1976 року мають скінчити будову постійної космічної станції, на якій могли б „пересідати" астронавти зі своїми ракетами; (5) в 1976 році висилка двох дослідних ракет на Марс; (6) до 1978 року має бути готова ракета, порушувана атомовою енерґією, яка потрібна до далеких космічних подорожей. Президент у своїй промові старався вдоволити тих, які критикують Уряд за те, що зменшує видатки на космічні досліди, і тих, які твердять, що Уряд витрачає забагато на цю ціль. „Вступаємо в нову добу... Плянуємо таку програму, з якої маємо бути горді, що походимо з цієї плянети, і що можемо подорожувати поза нею. Інвестиція в космічні досліди — це авантюра сьогодні, але прибутки завтра,. — казав Президент.

Мільйони осіб бачили затьміння сонця під час гарної погоди

Ню Йорк. — В суботу 7-го березня видко було у східніх стейтах рідкісне явище природи — затьміння сонця, яке останній раз над ЗСА видко було в 1925 році. Повне затьміння сонця видко було на поясі від 85 миль до 100 миль ширини від Мехіко через Флориду, Джоджію, обидві Каролайни, Вірджінію і на острові Кентокет при Кейпі Код. В Ню Йорку сонце було заслонене місяцем тільки на 94 відсотки. Де було повне затьміння, там сонце було темним кружком з ясним обручем довкола, який творили гази, що виходять із сонця і які видко тільки під час затьміння. Колись, в давнині люди боялися затьміння сонця, бо вважали його за знак якогось великого нещастя. Тепер науковці наперед на сотки років обраховують, коли і де буде затьміння сонця, яке зачинається тоді, коли місяць „затьмарить" сонце для людей на землі. Науковці мали рідкісну нагоду досліджувати повне затьміння сонця і робили це з землі і за допомогою ракет, які випускали в космос із різними інструментами. Найближче повне затьміння сонця над заселеними людьми теренами буде за 54 роки.

КОНФЕРЕНЦІЯ ЗА ЗДІЙСНЕННЯ ПАТРІЯРХАТУ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ ПЛЯНУЄ МАСОВУ АКЦІЮ, СТВОРИЛА КООРДИНАЦІЙНУ КОМІСІЮ, СХВАЛИЛА ЗАЯВУ

Торонто. — У найближчому місяці відбудуться масові зібрання і маніфестації українських католиків у багатьох містах ЗСА і Канади та інших країн поселення українців у вільному світі за здійснення патріярхального устрою Української Католицької Церкви. Таке рішення прийняла Конференція за здійснення Патріярхату УКЦеркви, що відбулася тут в минулі суботу й неділю 7 і 8 березня ц. р. з участю 118 делеґатів і гостей та 7-ох представників преси з ЗСА і Канади, а закінчилася великим громадським вічем з участю понад 1.000 осіб. Конференцію скликала Крайова Канадійська Рада українських громадських організацій за Патріярхат Української Католицької Церкви, а її господарем була Рада українських громадських організацій за Патріярхат УКЦеркви у Торонто, головою якої є д-р Ю. Пелех, а секретарем Я. Вільк.

Відкриття

Перша сесія Конференції відбулася в залі церкви св. Покрови і відкрив її о год. 10 ранку д-р Ю. Пелех, вітаючи приявних та між ними, зокрема, президента Комітету Українців Канади і дотеперішнього президента, а тепер віце-президента Секретаріяту СКВУ, о. мітрата д-ра Василя Кушніра. За почесним президіяльним столом засіли члени окремих Рад з Америки й Канади. Привітальне слово виголосив голова Крайової Канадійської Ради д-р М. Марунчак.

„Коли у 1880 році — говорив д-р М. Марунчак — о. Данило Танячкевич, світлий ум нашого минулого, писав на сторінках „Руского Сіону" у Львові про потребу Патріярхату тоді ще Руської Греко - католицької Церкви, то він назвав Патріярхат питанням „наглим, невідкладним, історичним". Сьогодні 90 років пізніше, ми, вітка українського народу, поселена на північно-американському континенті, думками разом з своїми братами розсіяні, сходимося, щоби ще раз і ще раз підкреслити, що питання Патріярхату УКЦеркви справді нагле і невідкладне. Це незмінне переконання скликало нас усіх сюди, щоб засісти при спільному столі нарад. З цим переконанням вітаю наших достойних Гостей з Півдня, — з Чікаґо, Ню Йорку, Филядельфії, Клівленду, Дітройту, Нюарку, Пассейку, Трентону та інших міст ЗСА. Ми раді бачити на терені Канади цей передовий актив для великої справи, який завжди вносив в питання Патріярхату Української Католицької Церкви нові думки, нові ідеї та конкретну дію", — говорив д-р М. Марунчак.

Правне положення УКЦеркви та плян дальшої дії

Після переведення відкриття Конференції — першою її темою було „Правне положення УКЦеркви" на основі постанов Синоду Єпископів з 4 жовтня 1969 р. Справу реферували проф. М. Чубатий, який не міг прибути особисто, але переслав свою працю, — д-р Ю. Пелех та д-р М. Лабунька. Модератором був д-р М. Марунчак. Другою темою був плян дальшої акції в справі Патріярхату. Першу доповідь виголосив д-р Василь Маркусь. „Ми здобули першу частину нашої мети, себто Синод, — говорив доповідач. Тепер приходить на чергу завершення, себто сам Патріярхат. Справа, після застережень збоку Конґреґації, опинилася у Святішого Отця. Значить — вона не перерішена неґативно. Тому дальша акція необхідна. Мусимо продовжувати її всі об'єднано. Бачимо виразно, як і куди йти та діяти. Акцію треба повести в двох напрямках: 1) домагатися, щоб єпископи і священики прийняли патріярхальну систему і 2) домагатися, щоб це було апробоване Ватиканом. Ціллю акції — довести до відома Папи і його оточення, чого ми бажаємо. Повинні посилатись листи й телеграми. На місцях акція повинна продовжуватись під проводом УКК і КУК. Треба влаштувати три центральні імпрези: всенародні з'їзди у столицях митрополій, у Вінніпеґу і Філядельфії, 2) вислати до Риму обрану на тих З'їздах численну делеґацію і 3) зібрати й видати всю документацію змагань за помісність УКЦеркви і Патріярхат".

Другим доповідачем був д-р П. Біланюк. Зацитувавши рішення 2-го Ватиканського Собору щодо Патріярхату всесвітніх Церков та компетенції, хто може їх творити, доповідач уважає, що Владики УКЦеркви могли справу Патріярхату перерішити, якщо були б зробили це своєчасно. Проте це можна вчинити й тепер. Доповідач уважає, що в теперішніх обставинах одиноким виходом з ситуації є самопроголошення Патріярхату. Дотеперішня історія доказує, що Римська Курія не бажає собі, не хоче і не думає творити Патріярхат УКЦеркви. Тому доповідач пропонує, щоби ця Церква вже тепер самочинно проголосила Патріярхат і перейшла на патріярхальну систему. Доповідач в дальшому подав цілий ряд практичних заходів, як це зробити.

Третім доповідачим був ред. В. Качмар. Він уважає, що часи абсолютної монархії вселенської Католицької Церкви після Другого Ватиканського Собору минулися. На наших очах відбувається децентралізація Церкви на лад і за прикладом Східніх Церков, відбуваються величезні зміни в Латинській Церкві виразно по лінії творення помісних Церков на крайовій базі. Ці Церкви включають і наші єпархії, якщо не буде негайної протидії. Синод Єпископів Української Католицької Церкви створив помісність, а Курія не признає її. Останні потягнення Курії у відношенні до відбутого Синоду УКЦеркви подають причину до великої журби. Курія закликає навіть наших Єпископів, щоб вони не визнавали рішень Синоду. Доповідач уважає, що Ватикан і Москва торгують Українською Католицькою Церквою. Тільки рішуча акція Єпископів, священства і мирян може цю Церкву врятувати.

Над усіма доповідями розгорнулася широка дискусія. Зокрема дискутанти опрокидували пропозиції д-ра Біланюка щодо самопроголошення Патріярхату. Д-р Маркусь уважає, що така акція могла б поставити УКЦеркву поза рямцями Вселенської Церкви. Поодинокі дискутанти, між ними проф. М. Лабунька, д-р Навроцький і інші, висловлювали думку, щоб не робити запляновані на 10 травня маніфестації у Філядельфії, бо до такої акції треба краще приготовитись, зокрема треба здобути

(Закінчення на стор. 8-ій)

Критики Уряду вдоволені заявою Ніксона про ситуацію в Ляосі

Вашингтон. Критики Уряду президента Ричарда Ніксона в Сенаті, якими є гурт ліберально - демократичних сенаторів, відомих під назвою „голубів", назагал висловлюють своє вдоволення заявою президента Ніксона, що її він склав в минулу п'ятницю 6 березня ц. р. у справах південно-азійської країни Ляос, дармащо їх два лідери, голова демократичної більшости в Сенаті Майк Менсфілд і голова сенатської Комісії для закордонних зв'язків В. Дж. Фулбрайт доражують відкликати з Ляосу взагалі всіх американців. Ніксон ствердив, що американські голоси про участь ЗСА у воєнних подіях на терені Ляосу — „сильно перебільшені". Він признав, що в Ляосі є усіх 1.040 американців, на державних і приватних посадах, але нема ні одного фронтового вояка і не було дотепер ніодної американської жертви тамошніх боїв, що тривають від 1962 року. (Згодом проголошено, що внаслідок ворожих дій згинуло 27 американців, почавши від 1962-го року. Ніксон подав короткий, але проглядний огляд ситуації в Ляосі за останніх поверх 7 років, ствердивши, що він одідичив ту ситуацію від двох попередніх Президентів, які давали обмежену, хоч щораз більшу допомогу ляоському невтралістичному урядові князя Суванни Фуми на його виразну просьбу. Президент заявив, що він не має заміру висилати наземних військ до Ляосу та повідомив, що вислав листи до прем'єрів Британії і Совєтського Союзу, як спонзорів Женевської конференції про Ляос з 1962 року, щоб вони вплинули на Північний В'єтнам, щоб той шанував невтральність і непорушність території Ляосу. Тепер Північний В'єтнам збільшив свої війська на території Ляосу до сили 67.000 люда та перепачкував почерез так званим шляхом Го Чі Міна, що його перевів був почерез територію Ляосу, коло 100.000 свого війська до Південного В'єтнаму за останніх 6 років.

Проти президента Кіпру арх. Макаріоса переведено атентат

Нікозія, Кіпр. — Коли президент Кіпру, православний архиєпископ Макаріос, всів перед президентським палацом до гелікоптеру, щоб полетіти до підміського манастиря на жалібну маніфестацію у честь поляглого в 50-их рр. одного борця за незалежність Кіпру, з вікна протилежного до палацу будинку обстріляно гелікоптер скорострільним і крісовим огнем. Архиєпископ Макаріос чудом вийшов ціло, але пільот, біля якого сидів Макаріос, був важко поранений. Все ж, він устиг піднятися гелікоптером та перелетіти понад палац і приземлитися по другому його боці після чого зімлів. Президент Макаріос перевіз раненого пільота до шпиталю, де переведено операцію, — ранений у критичному стані. Атентатники встигли втекти але залишили скоростріл і два кріси, що вказувало, що було їх трьох. Переведено кілька арештувань. Члени

Українці Джерзі Сити вшанували Тараса Шевченка

Джерзі Сити, Н. Дж. — Понад 350 осіб з Джерзі Сити й сусідніх місцевостей, у тому люди різних поколінь та багато молоді, вшанували в неділю 8 березня у великій залі Українського Народного Дому пам'ять Кобзаря. Свято Т. Шевченка, що відбулось заходами Від. УККА в Джерзі Сити, з його повним енергії та ідей головою д-ром Є. Котиком, започаткував на тлі по-мистецькому удекорованої інж. В. Кухом сцени з портретом Т. Шевченка в золотистій рамі, спільною молитвою за спокій душі Поета і волю України Всч. о. Дейвід Клуні, який прибув на свято в товаристві Всч. о. Зиновія Бачинського. Після американського гимну, заінтонованого із сцени В. Гелою, вся заля стоячи вислухала „Заповіт" Т. Шевченка, у виконанні хору „Боян" з Елизабету й двадцяти юних учасників Школи Бандуристів при УНДомі в Джерзі Сити, під дириґуванням маестра Р. Левицького. Офіційно свято відкрив коротким словом про необхідність будувати пам'ятники нашому Пророкові в українських серцях д-р Є. Котик, голова відділу УККА. Хор „Боян" і юні бандуристи, зодягнені в українську народну ношу, після співу укр. нац. гимну перенесли присутніх співом „Думи мої" на далекі береги Дніпра, після чого промовляв ред. Л. Полтава на тему „Живий Тарас Шевченко". Збірною декламацією „Тарасової могили" учнями 3-ої кляси Школи Українознавства та „Вечора в Україні" — молодшими учнями тієї ж школи закінчилася перша частина. Другу частину свята розпочав декламацією поеми „Іван Підкова" учень місцевої школи М. Левко; дві пісні в супроводі ґітариста В. Осередчука виконала сопрано Ольга Осередчук; з глибоким почуттям рецитувала Галина Магмет поему „Іржавець"; три пісні виконав чоловічий квартет „Каравана" під керівництвом Б. Бемка. Юна декляматорка Ліда Гаврилюк виконала „Розриту могилу", а учні 7-ої кляси з тієї ж Школи Українознавства — збірну декламацію „Учітеся брати мої". Свято закінчилось виступом хору „Боян", з сольом д-ра Романа Граба у „Огні горять" та мистецьким виконанням складного твору М. Колесси „Вулиця". Зібрані щиро оплескували всі точки програми, беручи спільно з виконавцями живу участь у вшануванні пам'яті геніяльного сина України. Після свята в долішній залі УНДому відбулось прийняття для виконавців-гостей та співучасників програми, яким усім подякував від імені Відділу УККА д-р Є. Котик. Зібрані проспівали „Многая літа" уродженцеві американської землі і невтомному організаторові українських хорів у цім районі Василеві Ґелі та спільно кілька українських пісень, а неструдженим паням з різних українських організацій подякували щирими оплесками за турботу й українську гостинність.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Українська Євангелія

Паки й паки повторюється вічно те саме й вічно нове про Тараса Шевченка, як вічно тим самим і вічно новим є для всіх на землі сущих українців Тарас Шевченко. Щорічні роковини його днів народження і смерти дають тільки нагоду пригадувати ці завжди актуальні й незмінні правди, пов'язані з іменем безсмертного Кобзаря. Незмінною є правда, що Тарас Шевченко був пробудником української нації, що він був основоположником української державницької думки, що він учинив революційний переворот у світі думок і почувань сучасного йому українства, що своїм геніяльним хистом зумів сполучити в чудову гармонію — незрівнянну поетичну форму з таким глибоким і потрясаючим політичним змістом, як ніхто перед ним і після нього в українській літературі, переступивши межі літератури і схопивши своїм „Кобзарем" все життя, минуле, сучасне й майбутнє українського народу.

Тому „Кобзар" став українською Євангелією, став джерелом українського надхнення, джерелом віри в себе і віри в майбутність України. Сила Євангелії Христової у тому, що в ній — вічні й незмінні вселюдські правди, і тому можна раз-у-раз читати Євангелію, як щось нове й актуальне, і тому появляються щораз нові видання цієї священної книги. Шевченко був людиною глибоко релігійною і глибоко етичною, і тому самозрозумілими були для нього всі такі чесноти, як правда, воля, любов до ближнього, справедливість і віра у вищу силу Божого Провидіння. Ті всі правди пристосував Шевченко до сумної долі українського народу. І в ім'я цих правд — він проповідував боротьбу за українську правду, за українську волю, за любов до української людини, за справедливість супроти України. Бувши все своє життя страдником і жертвою ворожого насилля й ворожої злоби, Шевченко, проте, залишився незламним ідеалістом та оптимістом і навіть із сповнених смутком рядків його поем сяє непохитна віра в перемогу правди, волі і справедливости.

Коли лицеміри скрили Україну за вивіскою „радянської республіки" і водночас повели безжалісну політику ворожого московського режиму, Шевченко є для України далі „світильником небесним", як його назвав Пантелеймон Куліш, і „Кобзар" Шевченків є далі тією українською Євангелією, яка близька серцю кожної української людини, що черпає з неї потіху, силу і віру в перемогу.

Бюрократичне царство

Майже кожного тижня в Москві скликають працівників різного профілю, від сільського господарства й індустрії до керівників новопосталої в СССР електронічної промисловости. Скликають там же, в Москві, міністрів з усіх так зв. республік СССР. Скликають голів колгоспів, комуністичних організаторів, провідників професійних спілок, скликають на ради, наради, засідання. І все це потопає у зливі паперів. Лунають стандартні промови, заклики, обіцянки, часом і погрози, представники роз'їздяться до своїх міст. Після чергової „накачки" з рамени ЦК КПСС чи совєтського уряду — сиплються й сиплються з різних міністерств і відомств сотні тисяч тонн списаного паперу: вказівки, накази від союзного міністерства до „союзно-республіканських", які потім висилають свої обіжники до обласних керівників, а ті, відповідно оформивши, — до районових відділів, звідки потрапляють вони на села...

Бюрократична партійна і господарська машина продукує в СССР велетенську кількість вказівок, наказів, порад, закликів, звітів. Так постала в СССР багатомільйонова армія бюрократів, яку мають годувати й зодягати трудящі маси. При чому представники паперової бюрократії, не продукуючи дійсних вартостей, живуть безмірно краще, ніж ті, хто їх дійсно продукує.

Московські „Известия" з 11-го лютого сповіщали, що в Москві відбулось засідання ради Міністрів СССР. Із звітів виходило б, що все гаразд, що в СССР „добились дальшого розвитку економіки й покращання матеріяльного забезпечення трудящих". Але потім „Известия" друкують довгий список неполадок і недотягнень у праці майже всіх міністерств! Після нарад міністри роз'їхались — і знову полетіли тонни звітів та „указів". Штучне міжнаціональне творива імперського і диктаторсько - централізованого типу має найбільшу в світі канцелярсько - бюрократичну машину — і найбільш мізерні наслідки в господарюванні.

Петро Одарченко

ШЕВЧЕНКО І КОТЛЯРЕВСЬКИЙ

(1)

Будеш, батьку, панувати,
Поки живуть люди;
Поки сонце з неба сяє,
Тебе не забудуть!
(Тарас Шевченко)

Недавно українці в усьому світі відзначали 200-ліття з дня народження батька нової української літератури, Івана Петровича Котляревського. В Шевченківські Дні — Дні нашого національного свята — варто пригадати ту велику ролю, яку відіграли в національному відродженні українського народу перший сіяч рідного слова, перший клясик нової української літератури Іван Котляревський і геніяльний поет українського народу Тарас Шевченко.

Твори Котляревського і Шевченка мали вирішальне значення не тільки для розвитку української національної літератури, а й для рятування української нації від цілковитої заглади.

Друга половина XVIII століття була добою тяжких, трагічних подій для українського народу. Ліквідація гетьманщини (1764), знесення полкового устрою на Слобожанщині (1765), зруйнування останньої твердині збройної сили українського народу — Запорізької Січі (1775), знищення решток політичної автономії України, закріпачення селянства (1783), скасування церковної самоуправи (1786), урядові русифікаційні заходи, денаціоналізація козацької старшини і перетворення її в „благородное р о с сийское дворянство", — все це були окремі ланки продуманої системи цілковитого поневолення України, цілковитого знищення української нації.

Послідовно здійснюється московська великодержавна нівеляційна політика цариці Катерини, яку вона накреслила в листі до князя Вяземського: „Мала Росія, Ліфляндія і Фінляндія суть провінції, котрі правляться конфірмованими їм привілеями... Ці провінції, також Смоленську, належить в найлегший спосіб привести до того, щоб вони обрусіли і перестали дивитися як вовки в лісі".

Відповідно до цієї царської директиви йде непослабна боротьба проти „особого наречия" українців, проти української мови і проти української вимови та церковнослов'янських слів; друкуються і поширюються в Україні спеціяльні підручники російської ортоепії та орфографії, поширюється зневага до української мови — старої літературної і живої народної. Школи, друкарні, навіть архітектурний стиль — все це Москва намагається підпорядкувати своєму впливові.

Українській нації загрожує смертельна небезпека. Здавалося, що увесь хід історичного розвитку невпинно й невблаганно веде Україну до остаточної загибелі, до цілковитої втрати національного обличчя. Це була доба, коли „історичні обставини поставили під знак питання дальше майбутнє української мови, а також і всієї української культури. Бути чи не бути українському народові?.." (О. Білецький).

Бути! — відповів на це Котляревський своєю „Енеїдою". Дошкульним бичем свого сміху гостро вдарив він по совісті земляків.

Не зважаючи на травестійний, бурлескний характер своєї поеми, Котляревський зумів сказати рідною мовою нове слово, висловити нові думки, подати правдиві картини тогочасного українського життя з елементами гострої сатири. Котляревський показав в образах героїв перелицьованої однойменної поеми Верґілія українців із їх національними і побутовими рисами, з їх характером, вчинками. Показуючи в сатиричному освітленні „новоиспеченное благородное дворянство", Котляревський з великою прихильністю згадує старий, вільний лад в Україні, згадує славне минуле. В образах троянців показує запорізьких козаків, хоробрих, завзятих патріотів, борців за волю свого народу:

Так вічной пам'яті бувало
У нас в Гетьманщині колись,
Так просто військо шиковало,
Не знавши:
сгій, не шевелись;
Так славнії полки козацькі
Лубенський, Гадяцький,
Полтавський
В шапках, було,
як мак, цвітуть,
Як грянуть, сотнями ударять,
Перед себе списи наставлять,
То, мов мітлою,
Все метуть. (IV, 101)

Ідеї любови до батьківщини, ідеї патріотичного обов'язку висловлює К о тляревський устами Евріяла, який на першому місці ставить спільну громадську справу („общее добро"). Любов до Рідного Краю — це найбільша сила, перед якою не встоїть ворог, бо груди патріота сильніші від гармат. Таким чином поруч із сатирою, з засудженням кріпацтва, з засудженням панів, що „людям льготи не давали і ставили їх за скотів", поруч із засудженням н е ґ ативних сторон сучасної дійсности, в „Енеїді" знаходимо також „оповиті щирим смутком та жалем спомини про вільну старовину, про незабутнє минуле" (С. Єфремов).

В умовах загальної розтічі, денаціоналізації і неминуче зв'язаної з нею деморалізації Котляревський не тільки висміяв неґативні сторони сучасного йому життя, а й спробував показати шлях у майбутнє, пригадавши своїм сучасникам про честь, про любов і повинність до рідного краю.

„З Котляревським, — каже С. Єфремов, — до літератури нашої увійшов нарід і сів у ній на покуті... Тільки з Котляревського почавши народня воля увіходить у письменство, як неодмінна складова його частина..."

„Енеїда" Котляревського не тільки започаткувала нову добу в історії українського письменства, — вона відіграла також надзвичайно велику ролю в історії національного відродження українського народу. І тому не дивно, що 100-ліття „Енеїди" всі українські землі святкували як національне свято відродження української нації, а відкриття пам'ятника І. Котляревському в Полтаві в 1903 році перетворилося в справжню всеукраїнську національну маніфестацію.

Молодий сімнадцятилітній Іван Франко ще в 1873 році високо оцінив літературний і історичний подвиг Котляревського, порівнявши виступ поета з пробудженням орла, який, піднявшися із скелі, одвалив снігову брилу. Ця брила, покотившись, викликала могутню лавину, що залунала „дужче грому":

Так Котляревський
у щасливий час
Вкраїнським словом
розпочав співати,
І спів той виглядав
на жарт не раз.
Та був у нім
завдаток сил багатий,
І огник, ним засвічений,
не згас,
А розгорівсь,
щоб всіх нас огрівати.

Пізніше Франко так само високо оціновував творчість Котляревського: „Як в „Енеїді", так і в драмах, Котляревський вносить і нове: бездоганно чисту, народну і багату мову, щиру любов до батьківщини і, особливо, до її робочого, надто часто зневажуваного та скривджуваного населення. Цей глибокий гуманізм, першим провісником якого був Сковорода, стає основою всіх кращих творів української літератури XIX століття" („Південно-руська література").

У 100-ліття „Енеїди" М. Коцюбинський писав: „Сто літ минуло, як те занедбане і закинуте під сільську стріху слово, мов фенікс з попелу, воскресло і в устах батька нової української літератури Івана Котляревського голосно залунало по широких світах... І ожив той чарівник слова, організм народній: розпустилось коріння, знов зацвіли квіти, зацвіли і не зів'януть".

З нагоди 100-літнього ювілею „Енеїди" група українських письменників Києва у складі 30 осіб (Леся Українка, Олена Пчілка, Борис Грінченко, М. Старицький та інші), вітаючи Полтаву з великим національним святом, писала: „Іще зоря не зріла на темному небі захмареному, як у Полтаві з уст Івана Котляревського продзвеніло надхненне поетичне Слово. Воно рідну мову занедбану піднімало до високостей національного письменства; воно живило наш дух народний животворчою силою. І Слово стало Ділом!"

У холодному, непривітному, Петербурзі, відірваний від рідних і близьких людей, ще бувши кріпаком, Шевченко читав і перечитував „Енеїду" К о т ляревського, сміявся і плакав, думкою линув на рідну поневолену Україну:

Згадаю Енея, згадаю родину,
Згадаю — заплачу,
як тая дитина.

(Закінчення буде)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ПЕКУЧА СПРАВА

Так воно часто буває між нами в Америці, що як хтось має здорову думку і щось цікаве напише до газети, то критики відразу знайдуться. Вони або до тієї ж газети звернуться з критикою, або листовно дадуть пораду авторові, як він повинен писати. Така поведінка може знеохотити будь - кого до писання.

Почавши від 1949 року ми в Америці збагатилися великим числом науковців. Так само сталося в сусідній Канаді. Отже, тепер ми маємо наукові установи, маємо яких 260 професорів по коледжах та університетах. Маємо багато церков, організацій та щедру публіку. Чого нам дуже бракує, це історичних праць про українців у ЗСА. Це прямо скандал, що наша півторамільйонова американська Україна так мало знає про себе.

Наша історія в Америці нараховує понад сто років. Багато доброго зробили за той час наші громадяни і окремі особи. Дещо згрубша було записане в часописах та в календарях. Наші брати в Канаді стоять під цим оглядом дещо краще, бо мають книжки про себе. Навіть маленька українська громада в Австралії вже видала книжку про себе. А у нас по 1937 р. ніхто більше не писав, а книжка з 1937 року розійшлася, і вже нема її в книгарнях.

Вже два роки пишу листи до наших молодших професорів та заохочую, аби хтось взявся за написання книжки про українців в Америці, але справа стоїть на мертвій точці. Всі, до кого я писав, признали, що такої праці дуже треба, і на цім кінчалося. Кожний спихає на когось іншого.

А поле тут велике для науковця. Чужі, мабуть, трохи більше цікавляться нашою історією, ніж ми самі. От, напр., два американці, д-р Армстронг (тепер у Висконсинському університеті) і д-р Кеніґ написали в останніх роках докторські дисертації на українські теми. З наших науковців лише один, урядовець УНСоюзу, працює над українською темою на докторську дисертацію. Яка є на це причина або причини?

На першому місці треба поставити попит на книжку, бо це передусім цікавить американського видавця. Потім ідуть оплати за друк та всякі видатки, сполучені з ним. Також видатки на студію, подорожі та листування.

Отже, щоб пустити цю справу в рух, треба дати авторові заохоту, якусь грошову запомогу, як її, наприклад, дає УНС, проголосивши три студентські стипендії на суму 2000 дол. („Свобода" з 18 лютого ц. р.).

Наші запомогові організації та УКК могли б пустити це діло в рух ще того року, якщо дали б підтримку.

Д-р Василь Маркусь приготовив багато доброго матеріялу про українців в Америці до нового тому нашої англомовної енциклопедії, що вже є в друку. Наколи б він попрацював більше над цією темою і видав окрему книжку, то дуже прислужився б і нашому громадянству і українській науці в Америці.

До такої праці треба людей, що володіють добре українською і англійською мовами. Вірю, що ми маємо таких молодих людей і вони візьмуться за це діло.

Василь Галич

НА МЕДИЧНІ ТЕМИ

Редагує: Д-р Михайло Данилюк

ІДЕТЕ НА ПІВДЕНЬ?

Лютий - квітень — це період, коли чимало людей вибирається у південні райони Америки. Лікарів тоді засипають питаннями, які повторюються кожного року: чи правда, що в південних районах, зокрема в країнах Центральної Америки можна заразитись небезпечною бігункою? Чи є там у цей час капосний „гей фівер"? Які ліки брати з собою? Які ваші поради?

Звичайно, не завжди можна дати одні й такі самі поради всім, але зберемо основні інформації для наших вакаціонерів так:

У південних стейтах ЗСА нема ніякої небезпеки щодо кишкових інфекцій. Кишкові розлади бувають, але спричиняє їх, мабуть, зміна води, і звичайно вони легкі й проходять швидко. Більше надокучливі можуть бути в таких стейтах, як західній Тексас, Арізона, Ню Мексіко та південна Каліфорнія. Але й там вони рідкі. Ліків звичайно не треба. Під цю пору нема там ніякого „гей фівер".

Переїхати кордони ЗСА — це вже інша справа. В Мехіко кишкові розлади далеко частіші і проявляють вони себе сильними проносами. У добрих готелях та на курортах вживають відповідних профілактичних заходів, і такі розлади рідкі. Легше їх набутися по малих містечках і селах. Кишкові розвільнення можуть бути дуже сильними. Випадки зараження дизентерією трапляються, але рідко.

Переважна більшість кишкових розвільнень в Мехіко — це бігунки невідомого походження, правдоподібно вірусового. Уряд Здоров'я ЗСА багато разів пробував виготовляти культури з таких недужих, але не одержав ніяких бацил. Здогадуються і тут, що ці розлади вірусового або харчового характеру. Вони рідко коли дають будь - які ускладнення і минають при дієті та допоміжному лікуванні.

Їдучи в ті райони, треба уникати сирої води, а заживати натомість різні напої у пляшках. Бути обережним з овочами і ягодами, які продаються на вільному ринку, а перед споживанням добре промивати їх протічною водою. Взяти із собою кстрийєт із медикаментів проти бігунки. При появі гострих симптомів — вживати цей медикамент і перейти на сувору дієту з виключно легких та добре проварених потрав, зокрема на переварене молоко. Якщо у виділинах появляється кров — звернутися до лікаря.

ЗВИХНЕННЯ СУГЛОБІВ

Найчастіше звихнення суглобів трапляється в кісточці стопи, в кисті руки, в коліні і плечі. Звичайно, ніколи зразу не можна пізнати, чи при звихненні не ушкоджено зв'язки суглоба, не розірвано сухожилка, не тріснула більша судина тощо.

Ніякого звихнення не вільно іґнорувати. Воно справді може бути пов'язане з більшим ушкодженням суглоба, і іноді лікування такого ушкодження таке ж важливе, як і при переломах кістки. На звихнений суглоб лікарі навіть часто накладають на кілька тижнів гіпсовий бандаж. Без відповідного лікування гоїться він поволі, внаслідок чого кінцівка ослаблюється і збільшується можливість нового звихнення або й перелому кістки.

Без відповідної допомоги суглоб навіть при нескомплікованому звихненні сильно розпухає, і болить.

При всякому звихненні необхідно таких заходів: протягом перших 12-24 годин класти на звихнений суглоб холодні компреси, щоб запобігти більшому набрякові. Найкраще к о ристуватися при цьому ґумовою пляшкою з холодною водою та потовченим льодом. Прикладати пляшку треба через грубий рушник, щоб не надто охолодити суглоб. Після першої доби повного спокою з холодними компресами перейти на гарячі компреси, щоб набряк розійшовся. Користуватися для цього треба знову ж таки ґумовою пляшкою з гарячою водою або електричною грілкою, якщо вона добре ізольована. Гарячі компреси дають найкращі результати, якщо вони вогкі. Такі компреси прикладати кілька разів денно, на одну - дві години, аж поки набряк зійде. У міжчасі тримати на суглобі міцний еластичний бандаж. Носити такий бандаж треба аж до того часу, поки біль остаточно вгамується, а набряк повністю зникне. Такий стан може тривати тиждень - два.

Якщо набряк суглоба протягом двох - трьох днів не зникає, потрібно лікарської консультації, бо не виключене, що суглоб при звихненні більше ушкоджений, як це здавалося б. Це особливо стосується суглобів стопи та кости.

НАША ПОШТА

Останнім часом ми одержали багато запитів відносно харчування. Чимало з них дуже деталізовані і, щоб відповісти всім на всі запити — треба було б чи не цілої книжки.

Повторюємо нашу попередню думку: харчування добре і здорове, коли воно збалянсоване кальоріями та необхідними с к ладниками білковини, вуглеводанів, товщів і вітамінів з додатком таких харчів, які дають достатнє й здорове навантаження для шлунка та кишок. Якихось специфічних харчів або напоїв, які лікували б усі недуги, медицина не знає.

Проф. Степан Шах

РОМАН ШУХЕВИЧ — СИМВОЛ НЕЗЛАМНОСТИ

(Спомин)

(7)

8

Я зголосився у корпусній команді, одначе не застав корпусного к о м а н д а н т а, полк. Осипа Микитку, якого знав ще як штандового капітана австрійської армії при 35-му (золочівськім) полку стрільців, що до нього приділено за Австрії і мене. Виїхав він був тоді до Бережан до Н а ч а л ь н о ї Команди. Прийняв мене його адьютант сотник Богдан Гнатевич, старий УСС, що помер 28. III. 1968 р. у Братиславі на 76-му році життя. В рр. 1930-31 був він крайовим командантом УВО на Західньо Українських землях під Польщею. Йому склав я свій „звіт" і вручив скриньку з ключами від водопроводів з Волі Добростанської.

Радість була очевидна в усій корпусній команді. Сотник Б. Гнатевич велів мені зачекати в Камінці до найближчого дня, тобто до повороту команданта корпусу. Вістка, що приїхав якийсь поручник безпосередньо з фронту під Львовом, рознеслась з блискавичною скорістю по місті. Була це, як виявилось, сенсація. Всі жадні були якоїсь „правдивої" вістки, що там — на фронті діється, чому Львів не піддався ще? А громадяни заскочені в січні несподіваним перемаршем ген. Ромера до Львова, ставили собі і другим це питання з нетаєним острахом...

Запрошено мене в гостину до дому повітового політичного комісара — судді Осипа Шухевича. Пішов я насамперед до фризієра — Хаїма Левіна, що перший змінив свою вивіску з польської на українську (за що пізніше, за Польщі відпокутував!), щоб підстригти волосся й оформити вуса та зарослу вже на фронті бороду.

У невеликім трикімнатнім помешканні панства Шухевичів зібрався гурток камінецьких громадян з місцевим парохом, о. шамбеляном Михайлом Цеґельським (що його вивезли були москалі в 1914 році вглиб Росії, звідки він повернувся щойно в 1918 р.) та з сотн. Б. Гнатевичем на чолі. І коли ми вже всі познайомилися, а чотар з місцевої командної станиці Склепкович постарався про пиво з броварні в Буську, якого ми на фронті не бачили, а пили „каву" з пряженого на кухні ячменю, поплила при щедро заставленім столі широка розмова. Я був, очевидно, засипуваний питаннями. А що мій темперамент 46 років тому був палкий, я ж сам за розмовами і товариством стужився, то потік моїх оповідань і відповідей на ставлені питання був безмежний.

Оповідав я про наше військове життя, про наше становище на фронті, про наші „наскоки", про успіх у Волі Добростанській, і всі тішилися тими вістями, бо сподівалися, що нарешті Львів піддасться, не маючи питної води. А забули ми, чи не хотіли брати під увагу, що Львів мав також і свої джерельні помпові джерела, ще з часів, коли там не було водопроводів, тобто з-перед 1900-03 рр. І ці самі „дзьорказа" перекреслили наші сподівання! (Див. про це мій спомин „Львів — місто моєї молодости", ч. І., розділ п. н. „Рим спасли гуси, а Львів врятували міські криниці", стор. 128-140).

Лише один слухач сидів увесь час мовчки, вдивлявся в мене безустанно, проковтував, здавалось, кожне слово, його вушка почервоніли, а очі жевріли. Цим уважним слухачем був син панства Шухевичів — Ромко, учень II кляси Академічної гімназії, 12-літній ясноволосий, худощавий, з к у ч е р явою фризурою юнак. Він сидів непорушно при столі, біля о. сотрудника Петра Казанівського. Вкінці відважився і він поставити до мене речеве запитання:

„А чому не переломите на якімсь відтинку залізничного шляху і не відітнете Городка від Львова?"

Признаюся, я не вмів дати йому на це відповіді. І ще й нині не розумію, чому „стратеги" з Начальної Команди не виробили іншого офензивного пляну, а держалися облоги міста Львова, що не було зі заходу щільно замкнене, а з півночі фронт на лінії Рава слабо забезпечений. Чому не прийнято проєкту австрійського полковника генерального штабу Антона фон Леґара з 10 січня 1919 р., що приїхав з президентом д-ром Єв. Петрушевичем з Відня? Про це буде мова у спомині про битву під Родатичами коло Судової Вишні, в якій наш курінь брав також участь з північної сторони.

При цій нагоді молодий гімназист Ромко Шухевич зацікавився також містечком своєї молодости — Краківцем, а суддя Осип Шухевич — своїм колишнім повітовим містом Яворовом. На їх питання я не вмів дати жадних відповідей, бо найдальше від нашого фронтового відтинка заїхав я лише до Шкла, і не був ані в Яворові, ані у Краківці. Оповів я їм лише те, що чув про Яворів та Немирів принагідно в Жовкві. А саме, що в Яворові українська влада кріпко тримається, що держить власними, хоч і слабими силами фронт з трьох сторін проти польських наступів — з Медики, з Радимна та з Любачева, аж по Немирів і на чолі повіту стоїть адвокат д-р Роман Секела, зять знаної української письменниці Уляни Кравченко — замужної Нементовської.

І тут я розповів про трагедію цієї матері-українки, замужної за поляком Нементовським. Її син — Зиґмунт Нементовський, п о р у ч н ик польських леґіонів, хотів з жменькою поляків перебрати в Яворові владу в польські руки і згинув у боротьбі з українським військовим відділом від української кулі. Трагедія Уляни Кравченко схожа на трагедію, що її нагадує пам'ятник у Страсбурґу, здвигнений ельзаській „матері-страдниці", яка втратила в німецько - французькій війні обох синів: один згинув як французький партизан від німецької кулі, а другий — як німецький вояк із французької руки (Знав я того Зиґмунта Нементовського з часів австрійської військової служби; були ми разом у школі резервових старшин львівського корпусу, належали навіть до тої самої чоти; говорив він з нами виключно по-польськи і був гарячим польським патріотом).

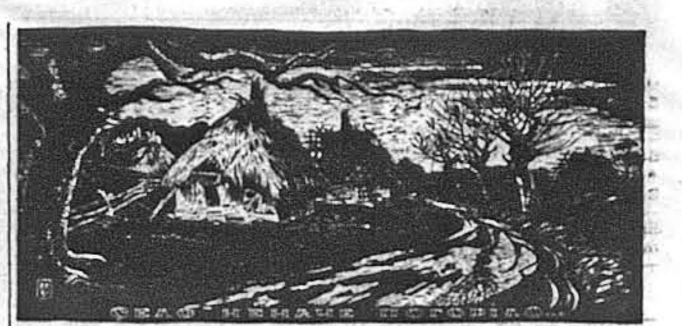
(Далі буде)

ОРЛИЦЯ В КАРПАТАХ ВРЯТУВАЛА СВОЇХ ДІТЕЙ

„Молодь України" з 1-го березня подала в замітці А. Драгомирецького „З обіймів вогню": „Блискавиця вдарила у правічну крислату сосну, над урвищем Черемошу, на розгіллі якої було орлине гніздо. Миті було досить, щоб дерево перетворилося на яскраво-червоний смолоскип. Широко змахнула орлиця над язиками полум'я. Здавалося, в перші секунди вона розгубилася. Але потім схопила дзьобом одне дитя і перенесла на протилежний берег річки. За хвилю у безпечному місці опинилося й друге. У пломінких обіймах вогню було вже гніздо, коли кинулася за третім. Ледь встигла здійнятися в повітря — як палаюча смерека з гуркотом покотилася з урвища".

ЛІТЕРАТУРА МИСТЕЦТВО РОЗВАГА

РІК VII. БЕРЕЗЕНЬ 1970 Ч. 2. (75)

„Село неначе погоріло..."
Ліноґравюра Володимира Куткіна
(За поезією Т. Шевченка „І виріс я на чужині..."

Лука Луців

ШЕВЧЕНКОЗНАВСТВО В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

В днях 9 і 10 березня 1967-го року у м. Запоріжжі відбулась XVI наукова шевченківська конференція, скликана Інститутом літератури ім. Т. Шевченка та Запорізьким державним педагогічним інститутом.

На цій конференції виголошено 21 доповідь про різні проблеми шевченкознавства, між ними тільки дві доповіді загальнішого характеру. Є. Кирилюк говорив про „Основні етапи радянського шевченконавства" (стор. 5-22) і Є. Шабліовський мав доповідь на тему: „Велика Жовтнева соціялістична революція і спадщина Шевченка" (стор. 23-35). Інші доповіді — це те, що в нас звикли називати „причинками", бо вони порушують окремі вузькі проблеми, хоч і важливі для цілости науки про творчість і життя великого українського поета.

Наведемо тут кілька назв цих доповідей, щоб читач в загальному знав, чим цікавляться шевченкознавці в підсовєтській Україні. І так О. Барабоха доповідав про „Вірш Шевченка „До Основ'яненка". (До питання про ратура" — (182-186); В. Ва-44; В. Бородін — „До історії першодруку поем Шевченка „Гайдамаки" (45-53); П. Тимошенко — „Морфологічні риси мови творів Шевченка" (Займенник) — 104-114; Д. Кулбатиров — „Т. Шевченко і киргизька література" — 182-186); В. Васовчик — „Творчість Шевченка в світлі угорської критики" — (187-188); наприкінці надруковано „Матеріяли до бібліографії шевченкіяни за 1966 р." — (264-278), які склав Ф. К. Сарана.

Нас цікавить стаття Є. Кирилюка, який старався показати — основні етапи радянського шевченкознавства, починаючи вже 1917-им роком і кінчаючи статтею Івана Дзюби, надрукованою у пряшівському журналі „Дукля" в 1965-му році.

Всі ці доповіді надруковані в „Збірнику праць Шістнадцятої наукової Шевченківської Конференції, який видала Наукова Думка в 1969 р. в Києві, стор 1-280.

Нас цікавить те, як Є. Кирилюк оцінює шевченконавство в підсовєтській Україні. Він говорить про шевченкознавство як про „науку", але він має на увазі „совєтську науку", а совєтська, чи як Кирилюк пише „радянська" наука має дбати не про пізнання правди про творчість і життя Шевченка, тільки про те, щоб праці підсовєтських науковців „служили збагаченню революційних традицій радянського суспільства, всебічному вихованню людей в дусі радянського патріотизму, пролетарського інтернаціоналізму й дружби народів (стор. 22).

Тепер знаємо, з якого становища Є. Кирилюк дивиться на шевченкознавство. Він не може договорювати всього, коли пише про перших шевченкознавців, яких пізніше ота „суверенна Українська Республіка", яка була проголошена з волі Москви вже в 1917-му році, таки сама знищила. Кирилюк згадує на 7-ій і пізніших сторінках літературознавця і „члена Комуністичної партії з 1920 р. Володимира Коряка". Він пише про цього завзятого комуніста, що був пострахом для українських письменників, і якого пізніше Москва зліквідувала, таке:

„У нас тепер повелося згадувати це ім'я тільки в пляні вульгарної соціології. Досі нема жадного видання його творів. І. давно вже пора в цьому розібратися".

Кирилюк обороняє Коряка цим, що він „давав гостру відсіч" клясовим ворогам, які чіплялися за Шевченка, намагаючися прикритися його ім'ям, його портретом, його словом". Під час війни України з Москвою та після неї, — Кирилюк говорить тільки про „громадянську війну", „тривала ще клясова ідейна боротьба", і появлялись тоді такі праці, як брошурки М. Шаповала (Сріблянського) „Шевченко і самостійна Україна" і проскурівського попа К. Ванькевича „Оборонець скривджених" (обидві видані 1918 р.).

Кирилюк згадує тільки дві праці про Шевченка на

„Сестри! Сестри! Горе вам..."
Ліноґравюра В. Куткіна
(За поезією Т. Шевченка „Якби ви знали...")

українських землях в Польщі: брошурку О. Тисовського „Ідея самостійности в творах Шевченка" — 1921 і „Шевченко, інтерпретації" С. Смаль-Стоцького — 1934 р. Кирилюк наводить уривок статті С. Доленга з варшавського журнала „Ми" про те, що „Шевченко в дитячих роках (Доленга) був йому чужий. Чомусь віяло від нього стріхою, дівками, що пораються на кухні і співають сумних дівоцьких пісень. я яскраво відчував. З цим не яскраво відчував. З цим не мирився". Але Кирилюк промовчує те, що далі написав Доленга про автора „Кобзаря"...

Невірно оцінив Кирилюк і становище М. Хвильового, який в 1927 р. в „ідейнопорочному романі „Вальдшнепи" писав про Шевченка: „За що ж я його ненавиджу? А за те я його ненавиджу, що саме Шевченко кастрував інтеліґенцію..." Повищі слова одного з героїв „Вальдшнепів" Карамазова на тлі провідної думки цілого твору мають „відкаструвати" нашу інтеліґенцію, яку були скастрували ті, що по „українофільському" розуміли автора „Кобзаря".

„Єдиного сина, єдину дитину..."
Ліноґравюра В. Куткіна
(За поезією Т. Шевченка „Сон")

„Думи мої, думи..."
Ліноґравюра Володимира Куткіна
(За однойменною поезією Т. Шевченка)

Є. Кирилюк твердить, що „цій ідейно-ворожій пропаґанді радянська партійна преса і публіцистика давали відсіч. Робили це В. Коряк, В. Блакитний, Остап Вишня і Андрій Річицький в книжці „Тарас Шевченко в світлі епохи", яка вийшла в 1923 р." Праця Річицького не може бути відповіддю на роман Хвильового, що появився друком 4 роки пізніше, хоч Кирилюк пише, що з „цією метою була видана книжка А. Річицького".

Кирилюк високо оцінює працю Річицького, мовляв, вона і „сьогодні вражає своєю бойовою партійністю, публіцистичним запалом, любов'ю до великого поета і зненавистю до його ворогів, як би вони не маскувалися під „друзів", „приятелів", „шанувальників" Т. Шевченка". Кирилюк хвалить працю Річицького, хоч і знаходить в ній „і суперечливі й неправильні думки", зокрема в розділах „Мужицька філософія", „Зародки ідеології пролетаріяту" та „Без суспільного ґрунту".

Кирилюк не підкреслив того, що було основною помилкою праці А. Річицького „Шевченко в світлі епохи", який пішов за працею М. Драгоманова „Шевченко, українофіли і соціялізм". М. Драгоманов висміював Шевченка як того, що не мав потрібної освіти. Кирилюк повторив за Драгомановим, що „національна обмеженість у Шевченка виявляється просто таки клясично". На довід наводить Річицький Шевченкові слова:

Нема на світі України,
Немає другого Дніпра;
- - - - - - - - - - - -
В своїй хаті — своя правда,
І сила, і воля!

і після них дає такий коментар: „Оце „в своїй хаті — своя правда, і сила і воля" — містить у собі всю суть мужицької філософії, філософії обмеженої оборою, що відгоджує од усього світу тую „хатиночку в гаю" і „садок вишневий коло хати". Мужик — господар не любить шукати „доброго добра" поза цією оборою".

А. Річицький висміяв Шевченкове „в своїй хаті — своя правда, і сила і воля", бо уважав, що це „мужицька філософія обмежености", і не хотів розуміти, що ця „хата" — це своя власна українська держава, а не російська, чи пізніше „радянська", яка далася в знаки потім і самому А. Річицькому, коли Москва уважала за корисне для себе нищити діячів української культури, навіть таких — як Андрій Річицький.

Та Річицький мусів таки був знайти в Шевченкових творах і те, що „мужицька психологія Шевченка не витримала, — вона мусіла підвести під москаля клясово ворожий ґрунт панства. Ця москалефобія переходить у Шевченка в глум, коли він говорить про земляків „з цинковими ґудзиками", що „по московськи так і чешуть".

Річицький правильно твердив, що „все таки Шевченко не вигнав Бога зо свого світогляду", і „богохульство поета не перейшло в цілковите заперечення релігійного світогляду". Автор книжки „Шевченко в світлі епохи" твердив, що „своїми думками про жінку, про родину Шевченко залишився на рівні мужицької філософії. Річицький вірно підкреслив, що вірш Шевченка „Бували войни й військовії свари" з 26 лютого 1860 р. — це „синтеза суспільно-історичної ідеології Шевченка", де „не обходиться й без Бога" Він закінчив свою працю такими немилими для найбільшого поета українського народу словами: „Такий Т. Шевченко для сучасности — для епохи пролетарського соціялізму — є, звичайно пережиток минулого!"

Очевидно, що Шевченко не став ще пережитком і тепер, 47 років пізніше, і його мусять шанувати навіть ті, що тепер займають місця тих, яких Шевченко висміяв як земляків „із цинковими ґудзиками", що по-московськи так і чесали", а тепер — вони послушні старшому братові, який русифікує українців, щоб могли „по-московськи чесати".

Кирилюк пригадує, що в другій половині 20-их років совєтський український уряд заснував Науково-дослідний інститут Тараса Шевченка, який мав „протистояти академічному літературознавству", бо в Академії Наук „тоді провідну ролю грали С. Єфремов і М. Грушевський". Про наукову правду оцих підсовєтських дослідів свідчить таке речення в розвідці Кирилюка:

„Потрібний був певний поворот від академічного, дещо об'єктивістського дослідження спадщини поета до справді партійного, марксистсько-ленінського шевченкознавства".

І в Інституті і в Академії в ділянці шевченкознавства працювали майже ті самі особи: І. Кулик, І. Айзеншток, О. Дорошкевич, П. Филипович, Б. Навроцький, Г. Майфет, А. Шамрай, В. Петров, Л. Коновч, М. Новицький, М. Драй-Хмара, Є. Шабліовський. Багато з них були знищені, деякі працювали на російських теренах, щоб врятувати своє життя. В „Тезах до 120-річчя з дня народження Т. Г. Шевченка", у статтях В. Затонського, А. Хвилі та інших... Т. Шевченка „за аналогією з ученням В. І. Леніна про Бєлінського, Чернишевського, Добролюбова, Некрасова визначено як селянського революційного демократа".

Ми вже згадували вище, що численні шевченкознавці загинули внаслідок політики російського шовінізму, якому не подобалось навіть те, що діялося в Україні під поліційним наглядом, якого немає ніде в світі. Про це мусів згадати навіть Є. Кирилюк, який не відважується навіть на найменший вислів будь-якого невдоволення політикою Москви в Україні. Є. Кирилюк написав про масакру української інтеліґенції в 30-их роках таке:

„У середині 30-их років радянське шевченкознавство як і вся наша наука, вся наша партія, зазнали великих втрат". І це все. Найближче речення зачинається так: „Проте життя не спинилося"... Але воно спинилося для тих, що їх винищила Москва, воно спинилося для тих мільйонів, які вмерли від штучно зорганізованого голоду в Україні. І внаслідок жахливого терору спинилася, а деколи сповільнилася творча праця тих, що пережили потворне знущання Москви над українським народом.

(Закінчення на стор. 5-ій)

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ КОНЦЕРТ У ГРИМАЛОВІ 1917 Р.

Московські окупанти Західньо-Українських Земель в 1914 р. зовсім іґнорували існування української нації і поводилися так, як би це споконвіку була московія. Їх кличем було один цар, одна віра, один народ, так само і робили. Як це роблять наслідники царів, сучасні московські комуністи. Хоча називають народовбивчу політику нерозривною дружбою, братня допомога має привести до злиття обох націй, в один народ — з одною очевидно російською мовою і російською культурою. Важкі воєнні невдачі захитали осені 1916 р. погодилася окупаційна влада на приватну українську дівочу школу в Тернополі. На терені Скалатського повіту осталось біля 40 молодих людей, що покінчили середні школи або були вже деякий час студентами університету. Одначе більше ведені інстинктом самозбереження чим розумовими арґументами ми не сходилися разом, щоби не дати притоки до арештів. А-ле в торгові дні в малих групах по двох або трьох обмінювалися думками у Грималові або Скалаті. Автор цих рядків запропонував їм комусь піти до начальника повіту, що ним був генерал граф Жуковський. Ніхто з них не мав охоти піти до нього і просити о дозвіл на концерт в честь Т. Шевченка. Я рішився піти сам до нього — це було при кінці 1916 року. Зголосивши себе в дижурного урядовця — за яких десять хвилин я опинився в розкішно умебльованій кімнаті з квітами і диванами. Найбільша моя увага перейшла на двох великих собак, яких держали по обох боках стола козаки. Вони люто загарчали і вискалили свої великі зуби. По якомусь часі увійшов стрункий старший літами офіцер. Сів вигідно у м'яке крісло... закурив папіроску і спитав мене, чого я собі бажаю. Я сказав про ціль моєї візити... а хто був той Шевченко?.. Я завагався. Чи ця людина не чула нічого про нашого генія, чи тільки вдає такого незнайка?.. Моментально я вирішив трактувати його як незнайка. Ясно і отверто викладав ролю і значення Т. Шевченка для української нації. Я все сказав по українськи. Відповідь була „Не розрешаю". Я легко вклонився і вийшов з кімнати. Може тиждень по проголошенні детронізації царя Миколи II, звернулися до мене студенти, щоби урядити Шевченківське Свято і багато з них виявили охоту піти до начальника повіту виєднати дозвіл на це свято. Я сказав, що як вони не хотіли піти до нього передше, то я сам піду. Генерал вже на вступі попросив мене сідати... не було вже тих страшних чорних собак, кімната була скромніша, не було квітів ані диванів. На запит чого я хочу, я подав ціль свого приходу, тобто просити о дозвіл на Шевченківське Свято за два тижні в місті Грималові.

„Я не маю нічого проти цього, сказав генерал, але ви мусите постаратися о дозвіл від 5-о армійського корпусу." На це я відповів, що це неможливе до виконання, бо нам цивілям, а ще до того австрійським підданим не вільно знати а тим менше розпитувати де є 5-ий корпус російської армії, бо цим ми навели б на себе підозру шпіонажі. Ми можемо тільки внести прохання о дозвіл на його руки, а він нехай вишле там де треба. Я цього зробити не можу — сказав начальник повіту. Тоді я знова відповів, що ми не будемо звертатися до команди корпусу, бо на нашу думку вистарчає, що ми його повідомили, як цивільну владу. Робіть як знаєте — сказав він.

Так скінчилася моя друга візита. Як я зреферував за кілька днів цілу справу своїм товаришам, зараз закипіла робота. На скору руку запляновано програму. Вступне слово погодився мати бл. п. Василь Мудрий, що перебував тоді у своїх батьків в селі Вікно. Майже всі квитки вступу викупили солдати і старшини, переважно резервісти з київської губернії. По кожній точці були бурхливі оплески. Місцеве населення переважно стояло під вікнами. Заля Народного Дому не могла помістити всіх гостей, одним словом, концерт пройшов з великим моральним успіхом, якого ми собі не уявляли. Ми відчували, що на це духове піднесення зложилися чар і сила Шевченкового Слова, та подих волі, який принесла за собою березнева національна революція 1917 р.

Із споминів бл. п.
д-ра А. Заплітного

Борис НЕЧЕРДА

І ЗНОВ — ЯК УЧОРА...
(ІЗ ПОЕМИ „ШЕВЧЕНКО")

І знов — як учора! —
розкошлато вуса вітрами.
І знов, як у човен,
стрибати в майбутнє відрадно.

Од поля, од плуга
зачатись крамольним думам.

Червоно й округло
аральським світитися дюнам.

Поета, як прапор,
затопчуть в багнюку.
І — смеркне.
Він матиме право:
лише воскресати з мертвих.

І чути вітальний,
весняний, весільний ґелґіт.
І знов, як віддавна,
в сьогодні вганяти свій геній!

Не стримує рамка:
тріщить, потребує поновлень.

Не справдилась крапка,
яку становили по НЬОМУ!
Не справдився сором
і глум недоречних людей! —

Над пралісом сосон
і виструнчених антен,
над метрополітенами,
що сонцем снять,
над руками теплими,
отерплими,
і над
Землею, що спромоглася
назустріч підвести голову,
гряде
громогласно
Тарас Григорович!

(Із збірки „Лада",
Одеса, 1965)

В. БОЛОНКА

ТА СЛОВО ЖЕВРІЄ В НАРОДІ ВІКАМИ

Де північ далека, де ясній ночі,
Де рабство і вічно сувора земля,
Закрились, Пророче, вже змучені очі
Й затихла назавжди вже кобза твоя.

Не буде ніколи поет наш співати,
І зірка погасла в останній вже раз...
Лишились кайдани, зосталися ґрати,
А вогник, Вкраїно, для тебе погас.

Та слово жевріє в народі віками
І силу вдихає у наші серця,
Те слово, як сонце, все світить між нами,
Це клич наш, якому не буде кінця.

Бо Край наш закутий тебе пам'ятає,
І „Заповіт" нам, як світоч горить,
І може наш ворог про те ще не знає
Що кобза вже знову співає, бренить.

І час наш, Кобзарю, ми знаєм, настане,
Заграють гармати в полум'яний день,
Народ наш нескорений вільний повстане
Під гомін могутніх воскресних пісень.

1 січня 1970

Михайло Островерха

БУВАЄ...

Бувають хвилини, — зокрема, коли знаходжусь серед сімнадцяти веж у Санджіміньяно, на Майдані Чудес у м. Піза, в тиші Умбрії у Ассізі, в обителі св. Венедикта в Субіяко над Аннієне, на мольо у Венеції слухаю ритму моря, що почуваюсь трохи не Архангелом Архистратигом.

Бувають же хвилини, — зокрема, коли я мушу, живучи у „фрі каунтрі", давати на вікно залізну ґрату й у цій „фрі каунтрі" сам себе заґратовувати, а недуга мозолить мене в моїх грудях і „чорна пітьма" плює мені в лице, — що почуваюсь Лазарем на купі гною.

Але, і за одне, і за друге: Слава Тобі, Господи!..

Джунґля, 28 січня 1970.

ЛЮТНЕВИЙ ПРОМІНЬ СОНЦЯ

Небо, мов соромлива, невинна дівчина з сіро-блакитніми очима.

Безлисті дерева наставили свої гиляки в ці невинні простори й музикою — на них же вітер виграє! — сонце вслухають.

На цих гиляках, мов на кістяках, шпаки завели між собою розмовоньку проте, що „ось, вже й сонячно, тепло й добренько!" А як буде завтра — їх, постів, це не обходить.

Білка шукає горіхів, — мов мрійник свого минулого, що восени позапорпувала їх. І білка позна-ходить уже не такими, як вони були, а мрійник своє минуле, як і віднорпає, то не таким, яким воно було. И у цім їх щастя...

Сніг тане, як задуми поета, що грають на струмочках.

Не всі — крім старостильників — знають, що як на старостильне Стрітення сонячно й тепло, як ось нині, то це віщує ще довгу зиму: медвідь ґавру поправляє.

Здалека, либонь із Зу, осел, — що Ç. Тейлор Колридж назвав його: безталанний син нещасливости! сумно заводить над долею людини міжпланетної доби...

Бронкс, Н. Й.
Ботанічний Город,
15 лютого 1967.

ТА НЕ ТЕ ВОНО!

Біжать брижі й хвилюють збіжжями. І в сонячній тиші все нові шуми напливають: шуми піль. Жита половіють і далі ритмом наливають. Ячмена виблискують ізмараґдом.

Жайворонок — налитий ущерть радістю піль і сонячними просторами — зривається й линє вгору, все вище, все ширше, все глибше, де його пісня розливається і ранить моє серце, роздирає його.

Бо не тії ж то поля, не ті жита і ячмена, не ті співи й сама туга не та, що на весні й у літку 1916 там на „Веселій", біля села Беневи, серед моїх товаришів УСС. Там усе таке свіже, таке солодке, таке щире і здорове, а ще й таке небезпечне було: кипіло кров'ю боїв!

А туга там — як степу ячіння! А синява далів — і млісна, і безкрая, і пристрасна, як наша вдача!..

Не покидай мене, чиста туго тих мандрів небезпечної юности моєї!

Не покидай мене, мій безмежний Боже!..
Реґенсбурґ, Німеччина,
16 червня 1948.

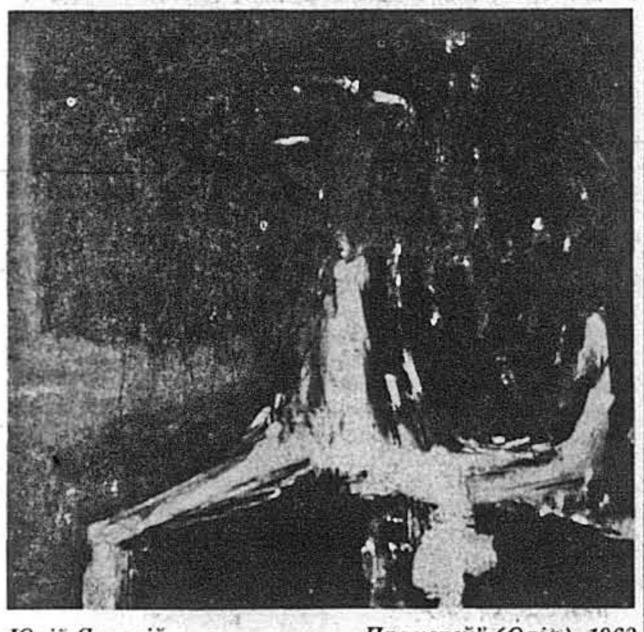
Микола Галів

МИСТЕЦЬКА ТВОРЧІСТЬ ЮРІЯ СОЛОВІЯ

Приводом до написання цієї статті про Юрія Соловія і його мистецьку творчість була виставка його образів на Ф. Дікінсон університеті в Рутерфорді в стейті Ню Джерзі, яка тривала від 21 жовтня до 30 листопада 1968 р. На виставці, якої господарем був університет, було виставлено 21 образ з різних періодів творчости Ю. Соловія, що робило враження ретроспективної виставки.

З приводу виставки університет влаштував спеціяльну імпрезу, присвячену авторові виставки, яка відбулась 27 жовтня 1968 р. Імпрезу відкрив декан Б. С. Ламберт, який в кількох реченнях привітав зібраних, представляючи в першу чергу Юрія Соловія. Дальшою програмою керував Г. Фільстра. Ненсі Рой читала поезії українських поетів в перекладі на англійську мову, як також виконала арії з Онеґерового „Короля Давида". Безпосередньо виступали з власними поезіями Патриція Килина і Юрій Тарнавський, які рецитували по англійськи. Богдан Рубчак виголосив вірш „Гамлет" по-українськи, а Ненсі Рой прочитала в англійському перекладі. Роман Стецура виконав на фортепіяні композиції Баха і Прокоф'єва.

Фахову і змістовну оцінку мистецької творчости Ю. Соловія та обговорення виставлених образів на виставці дала Аркадія Оленська-Петришин, яка сама займає окреме місце в образотворчому мистецтві Вона познайомила глядачів в виставленими картинами і творчістю Ю. Соловія. Хоч існує відоме твердження, що, мовляв, мистецтво не потребує пояснення, бо його треба відчувати, то в даному випадку, те, що зробила Аркадія Оленська-Петришин, було конечним вийнятком, який без сумніву причинився для кращого зрозуміння й сприйняття творчости Ю. Соловія, який належить до тих малярів,

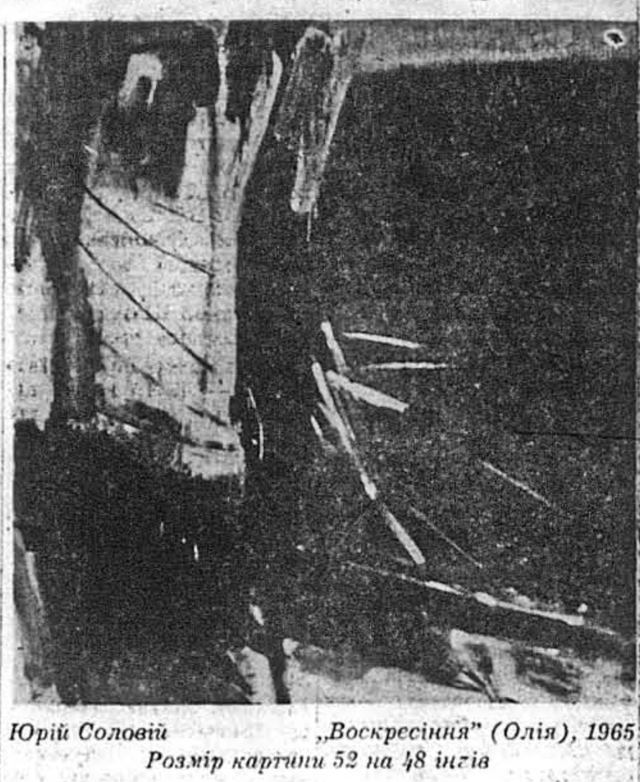
Юрій Соловій „Прометей" (Олія), 1962
Розмір картини: 47 на 51 інга
у колекції Б. Ковальського

що їх творчість не є така легка до зрозуміння. А. Оленська-Петришин вказала на моменти, в яких криється трудність для декого правильно зрозуміти і оцінити творчість Ю. Соловія. Він малює інакше, як багато інших малярів. Його представлення є відмінне. В його творчості йдеться не тільки про сам об'єкт, але й про те, щоб у глядача викликати уявну силу. Таке мистецтво є сильне у своєму заложенні. Доповідачка окремо підкреслила, що, точно говорячи, в мистецтві немає в дійсності реалізму. Обговорюючи поодинокі образи, вона вказувала на властиві творчі елементи — не тільки зовнішні вияви, покладення фарби, її композиції, але й на внутрішній зміст, що є невід'ємною частиною творчости мистця.

Згадана виставка була своєрідним вступом до окремої зустрічі з Ю. Соловієм у його студії. Хочеться висловити з підкресленням думку, що Соловій належить в українському мистецькому світі до рідкісних мистців, який, більш, як хто, заслуговує на увагу у нашому культурно-мистецькому житті. Про Соловія треба в першу чергу говорити, як про мистця новатора у повному значенні цього слова. Його новаторство лежить глибоко в безпосередній творчості. Він не хоче і не малює, як малювали і малюють зараз, бо не думає, що все це можна зарахувати до справжньої мистецької творчости. Він свій мистецький геній висловлює з творчим втіленням у незвичний для пересічного глядача спосіб, в якого постає упередження, чи навіть заперечення Ю. Соловія, як мистця, що випливає з незрозуміння відмінної глибоко-осмисленої творчости мистця. Для ілюстрації можна б навести факт, який мав місце під час останньої виставки Ю. Соловія. Після речевого з'ясування мистецької творчости Ю. Соловія і його картин А. Оленською-Петришин для декого образи Ю. Соловія стали іншими — гарнішими, теплішими, а що найголовніше більше зрозумілими. Постала неупереджена настанова сприйняти виставлені твори.

Творчість Соловія, без найменшого сумніву має закономірне і логічне обґрунтування. Щоб краще побачити його творче спрямування, можна переконатись з наступної ілюстрації. Уявім собі, що ми вже були на якійсь імпрезі — академії кілька десятків разів і ми вже знаємо наперед, що там буде. У нас напевно не буде охоти ще раз те все бачити, але коли буде заповіджено, що будуть уведені іновації, тоді напевно у нас постане зацікавлення й охота бути її учасником. Це тільки один з аспектів, який можна шукати у творчості Соловія, який не бажає представляти своєї творчости в такий спосіб, який ми вже сотки разів бачили. Крім цього для мистецького вияву є ще так багато не схоплених таємниць людського буття.

Шукання все нового творчого вислову у мистецтві є незаперечним виявом живучости й розвитку мистецтва. Напевно ніхто з сучасників не бажав би сьогодні повернути до життєвого стандарту з перед п'ятдесяти років. Це здається таке самозрозуміле. Якщо ми в тій площині хоч трохи глибше застановимось над мистецтвом, то тоді напевно новаторство і новатори в мистецтві стануть самозрозумілі. Тоді ми краще, без упередження, зрозуміємо творчість Ю. Соловія. Важливим фактором у мистецтві є його неповторність. Звичайно копіювати і наслідувати є куди легше, як творити щось власного. Загально ж відомо, що велике значення мистецького образу, чи будь-якого мистецького твору, полягає в неповторності художнього вислову, відображати загальне й істотне через конкретно суттєве. Якщо б ми, взяли цей критерій і пропустили через нього сучасну мистецьку творчість, тоді побачили б, як в ньому є справді мало творчо мистецького. Відпали б образи не тільки під оглядом самого сюжету, але й під аспектами кольориту, ритміки і різних мистецьких засобів. Під тим оглядом образи Ю. Соловія крім інших вартостей мають незаперечне п'ятно мистецької неповторности. Це не легке і трудне питання до розв'язання, з яким Соловій успішно справляється. Він в

Юрій Соловій „Воскресіння" (Олія), 1965
Розмір картини 52 на 48 інгів

кожний свій твір втілює свій інтимний ідеал краси.

Рискуючи, можна поставити твердження, що багато з тих мистців, які так раптово блиснули своїми мистецькими осягами, так раптово і безслідно зникнуть, тоді коли творчість Ю. Соловія залишиться живою, яка буде заставляти думати і безперебійно буде ворушити думку в мистецькому світі. Для декого може здаватися творчість Ю. Соловія в кращому випадку експерементуванням, або й не вартою уваги. Така настанова може тільки випливати з духового обмеження, неспроможности дивитись і передбачати наперед і браку відваги розв'язувати складні проблеми культурно-мистецького та суспільно-політичного життя.

Пригляньмося ближче до творчости Ю. Соловія. Перед тим треба сказати, що при оцінці малярства треба брати до уваги не тільки зорові елементи, але й сам зміст, якого слід шукати в глибинному розумінні мистецької творчости. Якщо ми так підходитимемо до мистецьких творів, то наша оцінка буде найбільш зближена до правди. Дехто готовий Ю. Соловія зарахувати до мистців абстракціоністів, що зовсім не відповідає правді, хоч він користується, чи буде вірніше, коли скажу, вживає, абстрактних моментів у своїй творчості. Можна сказати, що Ю. Соловій є малярем глибоко драматичних творів. Його живопис драматизму є неперевершений у динаміці специфічного мистецького вислову.

Творчість мистця позначена бурею, небезпеками, болем, неспокоєм і в загальному глибоким трагізмом людського буття. Його картини мимоволі впадають в око і затримують увагу глядача. Хоч може глядач відійде від них з почуттям не таким, як йому підказувала уява то все ж таки образи залишаться на довго в пам'яті з питанням — „чому" мистець „заявився" в такій формі. Це чому багатьом не буде давати спокою і заставить думати.

Ніхто до тепер так сильно не висловився в образотворчому мистецтві до трагічних 1933 років на Україні — голоду, як це зробив Соловій. Він цій проблемі присвятив два великого формату образи „Катафальок" і „Пієта", які були виставлені на третій з черги мистецькій виставці нюйоркського Відділу ОМУА, і ще одну „Пієту", яка є в збірці Б. Ковальського в Чикаґо. Дехто ставив запитання — чому на цих образах глибока понурість? Запитаймо себе, а чи в ті пам'ятні роки, справді не було тієї глибокої і безвиглядної понурости, яку так майстерно, з чуттям висловив мазками пензля на полотні Ю. Соловій. Його виразні мазки темної фарби немов нагадували життя людини, яке в конвульсіях і агонії безповоротно відходить у невідому безвість. Візьмім його другий образ — „Пієту", де мистець на тлі понурої безвиглядности дає немов острівчики червоних плям тепла, проблески надій, останні слова молитви, слова зложених рук, благаючих в покорі з сильною вірою, що світло правди переможе. Тут у Соловія мова кольорів бездоганна. Він нею говорить сильно і недвозначно. Він в своїй творчості не вживає веселкових кольорів, але рівночасно він естет в кольорах. Знає силу їх, як в музиці мельодія надає творові змісту і краси, так в малярстві кольори і їх відповідне розміщення здатне розкривати глибокі почування людського буття.

В Ю. Соловія виявляється надзвичайно сильна тенденція до релігійної тематики. Його іконописність, зокрема розп'яття Ісуса Христа є неперевершена, унікально-оригінальна і глибоко емоційна. Розп'яття, які представляє Соловій можна назвати, — хоч цей термін оспорює, зовсім правильно А. Оленська-Петришин — реалістичним. Мистець у своїй творчості часто вживає елементів деформації, а в розп'ятті зокрема. Коли ми візьмемо до уваги хресну дорогу Ісуса Христа, який був битий, катований, опльовуваний і таким розп'ятий на хресті, то тут Соловій у своєму брутальному представлені цього акту, куди більш реальний. Тут він схоплює найбільш суттєві елементи. До речі Ю. Соловій має декілька версій Розп'яття і кожна з них посідає глибоку символіку, яка в глядача викликає сильне враження. Перед очима пробігають картини Христових страждань. Останно мистець виконав „Розп'яття" великого формату (3.81 X 3.81 м.) на замовлення Юнітаріянської церкви в Рутерфорді. Перед тим виконав кілька шкіців. Кожний з них, це глибокий мистецький задум. В образах Соловія виявляється подивляюча винахідливість, глибоке осмислення кожного твору і незрівняна творча уява.

Соловій творить не від випадку. Його творчість закономірно - систематична, плянова і з почуттям мистецької дбайливости. Наслідок того, це серія версій розп'яття Христа. Серія відмінних композиційно і під оглядом кольориту — „Хустини Вероніки", в якій мистець відбив питому для нього глибоку символіку. До цього циклу релігійної творчости слід зарахувати „Воскресіння", окремі відміни „Укаменування св. Степана", інтересну оцінку яких дала А. Оленська-Петришин. В цій категорії образів можна назвати: „Літаврщик з одним вухом", „Папа", „Воскресіння і Різдво", варіянти „Св. Себастіяна", „Різдво", „Триптих", „Пієта" і взагалі різні варіянти „Пієти", (один варіянт є в збірці пп. Хребтовських; там же велике „Розп'яття" 1.50 X 1.50 м.) „Падучі Янголи" (в збірці пп. Балабанів), „Падучий Янгол" (в збірці галерії Арцит), і „Вмираючий Янгол". Сюди до релігійної тематики можна назвати портрети Папи, портрети Кардинала Сліпого й інші.

До другої категорії образів, в яких мистець з великою експресією виявляє чутєво-глибокий трагізм, можна зарахувати вже згадані

(Закінчення на стор. 6-ій)

Іван Кедрин

КОРПУС СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ

Коли прийняти, що до головних цілей вільної української громади належить зберігати й розвивати українську самостійницьку політичну думку, плекати культ нашої визвольної війни-революції і творити тривкі культурні цінності, то друкування поважних книжок військово-історичної тематики відповідає всім цим цілям. Треба признати, що вільні українці зробили в цій царині дійсно великі речі. Поруч із Статтейною і Гасловою Енциклопедією Українознавства, де історії новітнього українського війська присвячено багато уваги, з фаховими авторами та науковим підходом, — появився вже цілий ряд першорядних книжок, з яких деякі мають монументальний характер. Тому, що найцінніші твори військово - історичного характеру, які появились були у Львові між двома світовими війнами, або вичерпані, або просто знищені большевиками й тільки нечисленні примірники залишились випадково й вийнятково поза Україною в привітних руках, перевидано їх у вільному світі, доповнивши здебільша новими даними. Появилися теж твори нові, оригінальні. Одні з них обмежуються до фактажу, інші мають характер споминів чи творів із авторськими коментарями. Одні присвячені виключно цілому українському військові чи його окремим формаціям, інші мають ширший загальний характер. Разом усі вони становлять вже поважну літературу, найціннішу тим, що кожна з тих книжок виходить з незалежницьких позицій і не можна уявити, щоб будь-котра з тих книжок появилась у Совєтській Україні.

Тут не місце наводити дану бібліографію, та ще й із наведенням видавця, місця і року видання, а тільки для потвердження вищесказаного можна пригадати низку творів, що безпосередньо або посередньо стосуються історії українського війська. Іван Тиктор перевидав в Канаді свою колишню „Історію Українського Війська", доповнивши її нарисом історії Української Дивізії й Української Повстанської Армії. Дмитро Микитюк видав теж в Канаді, 4 томи „Матеріялів" до історії УГА. Перевидано ген. М. Капустянського „Похід українських армій на Київ і Одесу". Капітула Залізного Хреста перевидала О. Доценка „Зимовий похід". В-во Червона Калина перевидала „Листопадові дні" О. Кузьми і видала новий твір — „Артилерія Січових Стрільців" ген. Р. Дашкевича, Д. Микитюк видав праці ген. В. Удовиченка „Україна в боротьбі за державність". Ширший історичний характер мають такі книжки про добу визвольних змагань, як Ісаака Мазепи „Україна в огні й бурі революції", кільканадцять томів історичних праць д-ра Матвія Стахова, зокрема його „Західня Україна" та „Україна в добі Директорії УНР" та англомовна „Західня Україна на переломі історії Европи 1918-1923", — чи Сидора Ярославина (о. д-ра О. Сохоцького) „Визвольна боротьба на західньо-українських землях". Зате тільки одної частини історії УГА стосується книжка Никифора Гірняка „Останній акт трагедії УГА" і тільки один рік українського визвольницького здвигу охоплюють спомини Володимира Кедровського „1917 рік". Багато надзвичайно цінного матеріялу до історії Української Дивізії та всієї української доби за другої світової війни зібрано у трьох томах споминів Костя Паньківського. Причинок до історії Сірої Дивізії дають „Записки непокірливого" В. Проходи. Своєрідне насвітлення передісторії й історії Листопадового зриву подають спомини Лонгина Цегельського „Від леґенди до правди" та спонукані тією книжкою полемічні брошури д-ра Степана Ріпецького й Івана Кедрина; — на межі історично-військових нарисів і літератури стоять „Спогади Богданівця" В. Сув'язева: — книжку першорядних історичних спогадів п. н. „При джерелах боротьби" Миколи Ковалевського видала по його смерті його вдова; — між авторами військово-історичних споминів треба назвати Осипа Станиміра й Василя Волицького. З книжок, присвячених одній особі, на першому місці треба поставити документальний збірник „Симон Петлюра" у В-ві УВАН-у, але й варта згадки книжка Мирона Заклинського „Дмитро Вітовський". Першорядний військово-історичний нарис дав Августин Волошин у „Війську на Закарпатті", а журнали „Вісті Комбатанта", кол. торонтський „За державність" й мюнхенські „Вісті" подають багатющий матеріял для історика українського війська. І це дійсно схоплені тільки з пам'яті автори і назви, із свідомістю, що напевне багато вартісних появ тут не згадано — без злої волі. Відомо нам, що приготовляється до друку історія Української Дивізії та історія Української Повстанської Армії, яка найперше появилась — еспанською мовою в Арґентині.

Команадант Корпусу СС Полк. Євген Коновалець

Ясно, що видавництва й автори, зацікавлені військово-історичною тематикою, не могли поминути — українського стрілецтва. Нюйоркська „Червона Калина" видала в 1956 р. основну працю д-ра Степана Ріпецького „Українське Січове Стрілецтво". „Визвольна ідея і збройний чин", де окрему частину — на сторінках 217-302 — присвячено й „Київським Січовим Стрільцям", дармащо це назва неісторична, а популярна, для відрізнення тієї цілком окремої наддніпрянської військової формації, з часу 1917-20 рр. частини Армії УНР, від Українських Січових Стрільців, зформованих у 1914 р., спершу в австрійській армії, згодом в УГА. З нагоди 50-річчя УСС-ів Братство кол. Українських Січових Стрільців видало монументальну книгу на 607 сторінок „За Волю України". Згадуємо про ті дві книжки на кінці нашого короткого книжкового огляду тому, що вони тематично й зовнішнім виглядом тісно в'яжуться з останнім великим твором з історії українського війська: „Корпус Січових Стрільців" — „Ювілейне видання 1917-1967", Чикаґо 1969, стор. 663.

Виданням названого твору займався Ювілейний Комітет для відзначення 50-річчя створення формації Січових Стрільців, а редаґувала Колеґія під головуванням підполк. Володимира Зарицького, з участю д-ра Олеся Бабія, Дмитра Герчанівського і Богдана Білинського, при співпраці Романа Завадовича. Обкладинку проєктував В. Зарицький, виготовив Л. Рихтицький, віньєту зладила Марія Гарасовська-Дачишин, ювілейну пропам'ятну відзнаку виконав Леонід Перфецький. Жаль, що не зазначено, що прегарну графічну заставку до головної частини твору, „Січові Стрільці, Воєнно-історичний нарис" Василя Кучабського, що її передруковано фотографічним способом, зробив найталановитіший учень Юрія Нарбута, передчасно померлий графік Павло Ковжун.

Згаданий воєнно-історичний нарис Василя Кучабського, це насправді дотепер найповніша й найосновніша праця про Січових Стрільців. Друкована в львівському виданні „Золотих Воріт" з 1937 р. вона охоплює час „Від первопочинів до Проскурівського періоду" (1-225 стор.), після чого добавлено 10-тисторінковий спомин Аверкія Гончаренка, командира з-під Крут, „Бій під Крутами", що його напевне проаналізує д-р Степан Ріпецький у своїй книжці „Крути", яку підготовляє він для В-ва „Червоної Калини", і вартісний інформаційний 5-сторінковий нарис Богдана Гнатевича „Січові Стрільці в Білій Церкві". Опісля йде доповнення нарису Кучабського, яким є стаття генерала Марка Безручка, „Від Проскурова до Чарториї", передрукована теж з „Золотих Воріт" (стор. 277-394). З несконфіскованого видання „Золотих Воріт", чи окремих брошур, передруковано теж „Причинки до історії української революції". Коли „Золоті Ворота" не могли появитися у первісному запляновому вигляді і під знаком запиту стала була взагалі поява того твору в будь-якому вигляді, ті спомини полк. Євгена Коновальця, командира Корпусу Січових Стрільців появилися в празькій „Розбудові Нації" та згодом окремою брошурою в 1928 р., яку передруковано ще раз на еміґрації, і тому неправильно подано їх тут, як „новий матеріял". Зрештою, хоч несконфісковані львівські „Золоті Ворота" з 1937 року є сьогодні бібліографічним білим круком, можна припускати, що вони збереглись в якійсь приватній чи публічній бібліотеці. Передруковано теж „Бібліографію" що її для „Золотих Воріт" зладив був Іван Шендрик, колишній бібліотекар-архівар митрополичої консисторії у Львові.

До речі із тими спогадами Євгена Коновальця видавці й редактори поводилися досить безцеремонно. Спершу редактор „Розбудови Нації" у Празі викреслив із них той уступ, в якому говорилося про задум вислати до Пілсудського делеґацію від Січових Стрільців із стратегічним пляном у зв'язку з наступом большевиків у 1920 р.: відтягнути Армію УНР, що стояла на крайньому правому крилі польсько-українського протибольшевицького фронту в Карпати, там скріпити її Українською Бриґадою з Німецького Яблонного і вдарити на большевиків з півдня. Про подібний плян згадує Є. Коновалець на сторінці 443, але редактор „Розбудови Нації" вважав, що не лицює в тому журналі згадувати про Й. Пілсудського, — і тоді сам Є. Коновалець на таку зміну погодився. Тепер у Чикаґо скреслено із споминів Є. Коновальця уступ, що стосувався його конфлікту з Диктатурою д-ра Є. Петрушевича у Відні. Редакційна Колеґія виправдує скреслення тим, що, це мовляв, не стосується історії Січових Стрільців. Але той уступ характеристичний для світогляду Євгена Коновальця і для політичного обличчя д-ра Євгена Петрушевича, його дорадників та тодішніх відносин. Автора цих рядків особливо болить скреслення деяких місць з первісного тексту спогадів Євгена Коновальця, бо Євген Коновалець оповідав йому щоденно про заторкнені в них справи під час їхнього спільного перебування літом 1923 року у Фюссені в Баварії; автор цих рядків списував ці спогади, після того вони обидва їх перечитували, виправляли і переписували. Передруковано також з „Золотих Воріт"

Віньєта збірника „Корпус Українських Січових Стрільців"

„Вступне Слово" редактора львівських „Золотих Воріт", І. Кедрина, мимоходом кажучи — без попереднього порозуміння з ним.

З оригінальних нових матеріялів додано: Вірш Олеся Бабія „Січові Стрільці". Автор — один із колишніх Січових Стрільців, що — як усі інші члени тієї військової формації — має до неї глибокий сантимент. Але це поема не дорівнює своїм динамізмом „Думі про Федора Черника", що її Роман Купчинський написав був до первісного видання „Золотих Воріт" та яку передруковано у згаданому вище збірнику „За волю України". Нариси д-ра Теодора Мамчура „Правда про обставини виїзду головного Отамана Петлюри за кордон 5 грудня 1919", як і „Бій під Житомиром" В. Зарицького — це невеличкі спомини фрагментаричного характеру. Дуже цікавою і дійсно органічною частиною такого твору про Січових Стрільців була б „Сильветка полк. Євгена Коновальця", як би не те, що — на жаль — її автор, підполк. В. Зарицький, очевидячки Євгена Михайловича Коновальця ближче не знав. Коновалець — це була видатна й чітка індивідуальність, радше державний муж і політик аніж військовик-полководець, активіст, з вийнятковим даром підтримувати зв'язки з різними взаєморосвареними політичними лідерами, — з таким дивним впливом на своє оточення, що його дає дар і чар дійсної індивідуальности. Мовчазний, замкнений в собі, надзвичайно бистрий, зручний тактик, це була різногранна історична постать, яка, на жаль, не знайшла належної оцінки в згаданому нарисі, дармащо його автор ставиться до свого колишнього командира з очевидною глибокою пошаною і відданістю.

Добре, що з нових матеріялів додано низку історичних документів, таких, як заклик до створення у Києві 1917 р. Галицько-буковинського куреня Січових Стрільців, який згодом розрісся у корпус, — Декларація Січових Стрільців з березня 1919 р. і Наказ командира Осадного Корпусу з 13 січня 1919. Але на 19 документів тільки згаданих три стосуються безпосередньо історії Січових Стрільців. Зайвим було поміщування текстів всіх чотирьох Універсалів Центральної Ради, які друковані вже який десяток разів, почавши від „Відродження нації" В. Винниченка з 1920 року та кінчаючи Календарем-Альманахом „Свободи" з 1967 р. Не відомо також, навіщо поміщено текст Конституції УН Республіки, яка є безумовно цінним історичним документом, але навіть після розва-

(Закінчення на стор. 6-ій)

М. І. МАНДРИКА

ТАЙНА

Як горстогка із плосконі м'якої,
Пахугої, як конопляний цвіт,
Пригорнешся до мене... й ми —обоє,
Ми, як одне, самі на цілий світ.

Може було десь сказано віками,
Може дороги наші так зійшлись,
Щоб стала тайна нерозривна з нами,
Щоб ми, як дві ріки, в одних злились.

Щоб невидимими містигними замками
Були замкнуті двері для гужих
В світлиці нашій — у таємнім храмі,
Збудованім лише для нас самих.

Щоб не зблудив ніхто на наше поле,
Не стологив пшенигних ярин рун
І не торкнувсь, не загепив ніколи
Чужим крилом лишень нам гутих струн.

АННА ЯРОСЛАВНА З НОВИМ ФРАНЦУЗЬКИМ ПІДПИСОМ

Від Інституції Saint Vincent у Санлісі, Франція де є коледж св. Вікентія з 450 студентами, при церкві романського стилю, що її збудувала українська князівна Анна Ярославна — королева Франції, надійшли різні матеріяли, в тому і ця фотознімка. На ній зображена Анна Ярославна, фоторепродукція з фрески на стіні Собору св. Софії в Києві „Родина кн. Ярослава Мудрого". Цікавим і показовим є підпис на одержаній фотознімці: „Анна Київська". Раніше французькі отці й науковці вживали підпису „Ан де Рюсі", вважаючи українську князівну і свою королеву з XI століття — росіянкою. Відвідини українцями у Франції церкви Анни Ярославни й коледжу в Санлісі та матеріяли про оперу „Анна Ярославна", надіслані до Інституції св. Вікентія, мали позитивний вплив на зміну думки: все частіше у французьких документах і виданнях можна зустріти характеристику Анни Ярославни, як українки чи як Анни Київської, на відмежування її від Московщини і Росії.

Французька платівка про князівну Анну з України

Джерзі Сити, Н. Дж. — У відповідь на листа автора лібретта опери „Анна Ярославна" Л. Полтави та переслані ним матеріяли до Інституції св. Вікентія й Коледжу в Санлісі, що працює при збудованій князівною Анною Ярославною і королевою Франції церкві — з Санлісу надійшов лист з підписом отця-науковця Doria та платівкою під назвою „Les pierres vivantes" — „Живе каміння". Це довгограйна платівка-стіріо, оздоблена фоторепродукцією з храму, збудованого Анною Ярославною і де в 1060 р. на її королівське побажання був закладений манастир та аббатство св. Вікентія. На обкладинці є ще напис „Сан-Венсен де Санліс" і репродукція герба з королівськими ліліями. На самій платівці застережені всі права й подано наступний напис: „1060-1960, тисячоліття св. Вікентія в Санлісі. „Живе каміння", платівку випустили випускники коледжу св. Вікентія", далі йде назва паризької фірми, що її продукувала. Текст зміст платівки написав о. Марист R. Hallu.

Зміст платівки „Живе каміння" — це розповідь про тисячолітню історію міста Санлісу в департаменті Уаз, біля Парижу, та аббатства і і церкви св. Вікентія, при якому згодом постав Коледж тієї ж назви і де тепер вчиться 450 студентів і студенток під наглядом Отців-Маристів. Розповідь переплітана короткими, музичними уривками з французької музики давноминулих часів, уривками французьких пісень та різними звуковими ефектами; голоси розповідачів підібрані дуже вдало й характеризують історичні персонажі. Після початкової розповіді про старовинний Рим та переслідування перших християн, про св. Вікентія та початки міста Санлісу й створення там осередку — королівської літньої резиденції, диктор розповідає про короля Франції Генріха I. Повдовівши й не маючи наслідника на королівський стіл, він вислав „на Україну своїх достойних послів до київського князя Ярослава Мудрого" просити руки „в світлоокої української красуні-князівни Анни". На платівці відтворено стукіт копит кавальками, що мандрує і далеко Україну, а потім репродуковано музичну вставку українського звучання що передає радість киян з приводу заручин їхньої князівни. Далі йде розповідь про одруження Анни Ярославни з Генріхом I, про їхніх дітей про щасливе королювання та врешті смерть Анни-королеви у Санлісі. Чуємо голос королеви Анни Ярославни, яка читає грамоту про створення манастиря і аббатства, покликаючись на Божу Волю. Потім переповідається багато інших подій у тому місті, включно з походом героїні Франції Жанни д-Арк знищеннями під час Великої французької революції, відбудовою міста й аббатства тощо. Між ін., зазначено під кінець, що з Коледжу св. Вікентія вийшло чимало відомих мистців, письменників духовних отців католицької церкви; між поетами — випускниками коледжу, названо одного з найвидатніших — Ередія. В самому кінці другої сторони платівки ще раз згадується про Анну Українську в Санлісі. На платівці ніде немає ні однієї хибної згадки про „Росію".

Французька платівка „Живе каміння" є важливим історичним документом з історії княжої України та вартісним пам'ятником українській князівні і французькій королеві, видатній дочці українського народу Анні Ярославні.

Микола ЩЕРБАК

ЗИМОВІ ЕТЮДИ

ПАМОРОЗЬ

А все через гульвісу —
Підпилого вітрюгу —
Сніги війнули з лісу,
Із крижаного лугу.
У сад тополі вийшли,
І в диві занімілім
Побачили, що вишні
Розквітли цвітом білим.

СЛІДИ

Сині тіні від дубів
Падають на синій сніг.
Ліс на сонці заяснів,
Заворожено застиг.
Над Дніпром,
де не ходи —
Біла залягла зима.
Від лисиць м'які сліди,
А мого нема...
Січень, 1970

Михайло Островерха

В АДИ НЕГРІ

(Спогад із приводу 30-ліття її смерти)

В місті Міляно — осінь сумна. Доші, мряки, що непроглядно вповивають місто, творять і в душі такий же безнадійний настрій. Надто — увечері. У просторій ґалерії Вітторіо Емануеле — серце й мозок Міляна: мистці, співаки, літератори, музики, імпресари, промисловці й інші верстви населення: усі гомонять біля столиків каварень, то стоять гуртами, то проходжуються. Книгарні, золотарні, каварні й інші крамниці сяють світлами й виставністю. Між ними одна крамниця чи пак крамничка — яка була, а вже її нема! — мала, продовгувата скромна, а в ній попід стіни, рядочком, обличчям до стіни сидять жінки й чоловіки, переважно — молоді, у всіх на вухах слухавки, очима блукають по стіні, по стелі, то на скриньку перед собою, з якою сполучені слухавками, і слухають. Це молоді співаки і співачки й кандидати на співаків слухають слав і знаменитостей світу: Таманьйо, Карузо, Тоті даль Монте, С. Крушельницька, Шальяпін, Мишуга, Пертіле, Тіто, Скіпа, Тіто, Руфо, Гаофі, Пампаніні, Бянка Скіччяті й інші. Слухаючи, вчаться, пізнають тайни співу. Техніка слухання — простенька: сідали в крісло, брали спис платівок, закладали на вуха слухавки, натискали ґузик і приходив спів.

Величезний лук ґалерії глядить на темряву Майдану Дуомо і зухвало протиставиться цій темряві, що, безсильна, зупинилася перед яскравим світлом ґалерії. На Майдані, угорі, над будинками мигають реклямові світла „Ля воче дель Падроне", „Сан Пеллегріно", „Бріянт". На закрутах, у темряві, скрегочуть трамваї, обіжджаючи монумент короля Вікторія Емануїла III, що бовдуріє посеред майдану. Темно, мавчазно двигтить катедраля. На краю ґалерії різко перегукуються — наче передразнюючись — продавці місцевих часописів: „Корр'єре делля Сера", „Секоло", „Ля Сера", „Іль Пополо д'Італія".

Другий кінець ґалерії, таким же луком, упирається у темінь Майдану Скалі, на якому таємничо — як і все його життя — на постументі стоїть Леонардо з Вінчі з своїми учнями, між якими є й той невірний Чезаре да Сесто, і важко бовваніє у темені скромний архітектурою, славний мистецтвом співу, музики театр Ля Скаля.

Ось, у такий осінній вечір, з цілим вантажем нудьги і туги, я проходжувався поміж юрбою по отій ґалерії. Захотілося новин, то й купив я собі часопис „Іль Корр'єре делля Сера". Кинувши очима по першій сторінці, перейшов на третю: бо в італійській поважній пресі на цю сторінку дають найцікавіший матеріял — література, критика, мистецтво, музика, філософія — і все нове. І на цій сторінці, на першій шпальті, я зупинився на заголовку: „Ля чікатріче", тобто — шрам, близна, загоїна, — по нашому. Вула це новеля Ади Негрі. Колись і в нас я натрапляв на поезії Ади Негрі, перекладені на нашу мову.

Пізнавши італійську мову, заглибивши її на творах таких майстрів форми й слова як Колльоді, Де Аміціс, А. Мандзоні, став я читати й інших письменників, між ними й Ади Негрі. Ця новеля „Шрам" увійшла до мого серця тут же, в цій ґалерії: ці мряки, ця темінь, ці що мене не заторкували — гомони довкола мене, разом із змістом цієї новелі були в мені — я розкошувався тугою і смутком, а помагала мені Ада Негрі.

За „Шрамом" я познайомився у бібліотеці „Брайденсе", яка стала мені найвірнішим пристанищем — з „Ле Страде", і з „Сорелле" Ади Негрі та ще з деякими збірками її поезії як „Темпесте", „Веспертіна".

І її портрет став перед моїми очима.

Постановив я цю новелю „Шрам" перекласти на українське. Без авторського дозволу — не випадало перекладати чи пак друкувати цієї новели у „Ділі", де я уже постійно посилав мої репортажі з мистецтва, нарисів, що їх „Діло" містило. Постановивши, я одного пополудні вибрався до письменниці. А жила тоді Ада Негрі при „віяле деі Мілле", напроти вулиці Карло Поґа, при якій я тоді жив. На входових до камениці дверях зустрів мене дверник; довідавшись до кого я іду, відчинив мені двигун, я увійшов, а він, рівночасно, натиснув ґузик до Ади Негрі, ховаючи — відвідини. На останньому поверсі, вийшовши з двигуна, я ще задзвонив при дверях на яких була металева візитівка: Ада Негрі. Двері відчинила молода кімнатна — в неї на голові білий очіпок, вона в чорній сукенці, біленька фартушина зпереду.

— Бажаєте?

— Чи можна попросити пані Ада Негрі на коротку розмову?

І подав я мою візитівку.

— Думаю, що так, — відповіла.

Попросила увійти до помешкання й відчинила двері до гостинної.

— Тут почекайте. Пані зараз прийде!

М'який смерк огортав кімнату. На стінах висіли образи, краєвиди, то якісь портрети. Було затишно. За дверима почув я легенький шелест. І на порозі гостинної стала постать жінки середнього росту: струнка, в чорній сукні, обличчя худощаве, смагляве, проникливо-сумні чорні очі, гарно зарисовані уста, рівний ніс, старша пані. А все разом дало мені портрет: туга, терпіння, примарлива глибина таємности душі. Найголосніші були в неї очі.

Я встав, наблизився до неї, привітався. Вона попросила сідати.

— То ви журналіст. Україно, себто — руссо?

— Дозволите мені, достойна пані, відповісти дещо ширше на Ваше питання?

— О, так! А певно!

І я коротенько з'ясував їй, що це Україно, що це руссо, а що це таке московія, московіто. Та й подав їй найпевніше джерело до цього питання, а саме: писання кардинала Антонія Поссевіна, що знаменито, на ті часи, при кінці 1500 років, знавався в тих справах і докладно розділив: московіта, руссо, рутено.

— Це все для мене нове. Про ту різницю я не знала. — По хвилині: А що вас привело до мене?

— Декілька днів тому я перечитав Вашу новелю „Шрам". Своєю психологічною будовою вона наближається до творів деяких наших письменників. Хотів би я перекласти її на українське й помістити в нашому щоденнику „Діло" у Львові. І ось, прошу дозволу на отой переклад.

— Мені велими приємно, що мої писання мають духове споріднення з українськими письменниками. Добре! Цю новелю „Чікатріче" можете перекласти й видрукувати. Хоч це є власність часопису „Іль Корр'єре делля Сера", але на одну новелю дозволу від них не потрібно, надто — ви повідомили мене про ваш намір.

Далі, письменниця хотіла знати дещо більше про Україну й українців. Я коротенько дещо сказав їй із нашої історії і швидко перейшов до найближчих часів, бо ж це більше її могло зацікавити. А що це місто Міляно, колиска мистецтва співу, то я зійшов на наших світочів Саломею Крушельницьку, Мишугу.

— Та ж я Крусельніскі не чула, а стільки разів наслухалась я голосу цієї високо-культурної співачки в нашій Ля Скалі! Я й не знала, що вона українка!

Ожавлено заговорила Ада Негрі.

На цій уже оживленій розмові візитовий час швидко минав. То я, перепросивши її, що довше забарив її як хотів, — попрощав її.

— Якби вам іще випало щось до мене, то я радо піду вам назустріч, — сказала ще Ада Негрі в цій гарній, делікатній формі. — І додала: А те число щоденника, в якому буде моя новеля, будь ласка, дасьте мені його; це мене цікавить!..

Вийшовши від неї на вулицю, я відчував її очі на мені: вони йшли за мною.

Ці відвідини — понад сорок років тому! — я й досі згадую!..

Ось, і в це тридцятьліття смерти Ади Негрі, ця розмова з нею й нині свіжа, добром приймає!..

ШЕВЧЕНКОЗНАВСТВО В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

(Закінчення зі стор. 3-ої)

Кирилюк згадав доповідь академіка О. Білецького „Шевченко і світова література", в якій академік твердив, що „в історії світової літератури Шевченкові належить своє місце, яке ніким не займалося") бо автор „Кобзаря" мав „уміння лишатися самим собою, — великим революційним поетом, який не повторює нікого й неповторений ніким в усій історії світової літератури".

Вирізнив Кирилюк і працю російської письменниці М. Шагінян під заг. „Тарас Шевченко", яка діждалася кількох видань. Авторка підкреслила „велич поета як мислителя, зокрема пізнавальне ставлення до природи". В її праці виявилася „рідка прикмета мистця-поета Шевченка, коли геній мистецтва межує з генієм наукового відкриття, і коли мистецькі картини межують із філософсько - науковим сприйманням" (стор. 14).

Правду написав Кирилюк, що М. Шагінян своєю працею поклала початок своєрідному жанрові, в якому справжнє наукове дослідження поєднується з жвавістю художнього, белетристичного викладу".

Не забуває Є. Кирилюк і шевченкознавчих праць Є. Шабліовського, який і в цьому „Збірнику" пише про „Велику Жовтневу революцію і спадщину Шевченка", називаючи цю революцію „найвеличнішою, найгуманнішою у світі" (стор. 34). Є. Шабліовський написав кілька праць про Шевченка, між ними і „Шевченко і російська революційна демократія" (1935 р.) друге основно перероблене видання якої відзначене Ленінською премією в 1964 р.

Кирилюк знав добре все те, що в Україні надруковано про Шевченка, і він реферує про шевченкознавчі праці в своїй розвідці. Але не можна очікувати від нього об'єктивности, бо ж ми чули, як він домагався „повороту від академічного, дещо об'єктивістського дослідження спадщини поета до справді партійного, марксистсько-ленінського шевченкознавства". Цей поворот „був здійснений" ще в половині 30-их років, і його продовжується здійснювати досі. У „повних" виданнях Шевченкових творів не вміщувано майже до останніх років тих поезій поета, де він правду пише про те, як Москва нищила український нарід. Як фальшували донедавна підсовєтські шевченкознавці Шевченкові твори, це докладно виявив Богдан Кравців у статті під заг. „Небезпечний Шевченко" (Совєтське фальшування поетичної творчости Шевченка) у Збірнику-Альманаху „Наш Шевченко", Видавництво „Свобода", 1961 рік, стор. 51-60. Не хочеться вірити, щоб ті, які „буржуазним націоналістам" несправедливо закидають „фальшування" Шевченка, так досконало очували і позміняли Шевченкові твори у виданні з 1950-го року, як це зробило Державне Видавництво України зі страху перед Росією...

Комуністична партія не допускає до дійсної щирої виміни думок — наукової дискусії. Ось що пише про це Кирилюк:

„Дискусії в шевченкознавстві можливі й потрібні, але вони повинні провадитися на непорушній основі марксистсько-ленінського світогляду".

Коли існує „непорушна основа", то не можлива дійсна дискусія, хіба пояснювання всіх проблем згідно з партійною програмою. І на такому становищі стоїть Є. Кирилюк, коли пише, що дискусійним статтям деколи „бракує ідейної чіткости". Це, на думку Кирилюка, відноситься до статті Івана Дзюби, надрукованій у пряшівському журналі „Дукля", 1965, ч. 1, стор. 103-107. Ця стаття називалася „Очистительный і животворящий вогонь (моі національної, самокритики" в поезії Шевченка"). Є. Кирилюк пише про це так:

„Хоча автор статті (Іван Дзюба — Л. Л.) не раз цитує Маркса й Енгельса, проте весь контекст статті не свідчить, що він поділяє деякі основні положення марксизму. Так на стор. 105 він пише, що поет „хотів переродити цілу націю". Але ж, як відомо, нація складається з клясів. На той час це були з одного боку, феодали, поміщики-кріпосники, з другого — покріпачені селяни" Кирилюк рішуче твердить що Шевченко „ні про яке „переродження", „перевиховання" кляси кріпосників не думав". На доказ свого твердження наводить два місця з творів Шевченка, але ці місця не переконують читача, який знає Шевченкове „Посланіє", в якому український поет найгострішими словами лаяв українських панів, але свій твір закінчив просьбою до всіх українців (Кирилюк сказав би: до всіх клясів українського народу):

Обніміться ж, брати мої,
Молю вас, благаю!

Кирилюк може тут завважити, що „Посланіє" написав Шевченко в 1845 р., а при кінці свого життя змінив свої погляди, коли в 1860 р. писав вірш „Бували войни й військовії свари", які цитує Кирилюк в доказ, що український поет закликав козаків до революції проти царського трону та проти „людських шалелів", і „няньок, дядьків отечества чужого"!

Все це правда, але правда також і те, якої Кирилюк уже не доглянув, але яку бачив і висміював А. Річицький, що Шевченко цей вірш закінчив згадкою про Бога! (А. Річицький сказав: „І тут не обійшлось без Бога"). У Шевченка ця поезія кінчається зовсім не так революційно, як бажав би Є. Кирилюк:

А ми помолимося Богу
І не багатії, невбогі...

Та Кирилюк кінчає свою розвідку тим, що нові дальші праці підсовєтських шевченкознавців мають служити „збагаченню революційних традицій радянського суспільства, всебічному вихованню людей в дусі радянського патріотизму, пролетарського інтернаціоналізму й дружби народів". Ані слова про Україну в Кирилюка, а український поет Т. Шевченко в своєму останньому творі, написаному кілька тижнів перед смертю, „нескверними устами" хоче „помолитись Богу" та мріє про Дніпро і про Україну.

Неначе над Дніпром широким,
В гаю, предвічному гаю,
Поставлю хаточку, садочок
Кругом хатини насажу;
Прилинеш ти у холодочок,
Тебе мов кралю, посажу:
Дніпро, Україну згадаєм,
Веселі селища в гаях,
Могили-гори на степах
І веселенько заспіваєм...

Т. Шевченко про Дніпро й Україну мріяв навіть на тому світі, а Є. Кирилюк домагається „виховання людей в дусі радянського патріотизму і пролетарського інтернаціоналізму"...

Аж проситься, щоб навести на адресу деяких шевченкознавців ті слова з Шевченкового вірша „Бували войни й військовії свари", які на кінці своєї статті цитував Є. Кирилюк.

Не стане ідола святого,
І вас не стане, — будяки
Та кропива — а більш нічого
Не виросте над вашим
трупом.
І стане купою на купі
Смердячий гній —
І все те, все
Потроху ветер розіесе...

М. Чиж

КОТИЛЬЙОН

етюд

Bywają take noce —
gdy miliard gwiazd
migoce i cisza jest
bezbrzezna, i wielka
pustka śniezna.

В кімнаті сутінки, і я — одна. І музика — так близько, за стіною. Танго прийшло в зимову ніч до мене з далеких літ, через простори Забуття й Часу, як помин дням, коли ходили вдвох з тобою (я вірила — повік).

А біля мене близько (чи в душі?) той голос, ніжний баритону тембр у тихім слові — й глузливий тон формальної розмови, (в перерлах посвист між зубів). У всьому критика того, що вищий понад все (це ти.)

— І що за гра? Без ритму фортепіяно...

— Та в першій скрипці — мелодія!

— А в другій фальш. Не чуєш, люба? Слухай!

Можливо — був тоді і фальш, та не в мелодії самій. Вона й сьогодні чиста, як була колись.

І щезли сутінки, заслони Часу розірвавши.

Велика заля — паркети, — канделябри, дискретні абажури, ґірлянди барвистих стрічок, китяги срібної сосни і кипарису. Крізь розмову акордом домінанти — дзвінкий, перлистий сміх, і струм невпинних жартів-залицянь. В гармонії всерадости і щастя, основний тон — любов.

Танго-романс — „Бувають ясні ночі".

...Високого росту. Так близько надо мною обрис обличчя, мов різьба. Ритмічно-плинні кроки двох мелодія поєднує в одному ритмі серць. Танок жаги, захоплення — й довір'я.

А зір твій неуважний, кудись далеко ген, по всьому, що поза мною.

Нема мене.

Лиш музика чаклує, обертаючи вечір в казковий сон.

І справді, був казково-нереальний, хоч як реально пережито все. Фідлери склали інструменти, а я ще співаю несвідомо слова улюблених строф: „То пісня туги, пісня серця — клич кохання, Хто почує серед тиші і мовчання..."

На тлі оксамитів канап — гуртками пари. Грайливе слово, реґіт, пристрасний шепіт — і широко розлитий любовний спів — зі мною, хором?. Так. Рефрен романсу, всі разом.

У затінку пальми під вікном, фотелі — ти, без настрою, мовчиш. Усмішка знуджена, у позі — горда самопевність. В помітно-елегантній сильветці — холод відчуження й віддалі. Мене нема. Лиш невиразна, темна сукня, а разком червоного намиста, коса без кучерів — і мова без розмови. Твоєї тіні тінь.

(Забава в світі власних мрій...)

Єдине ім'я у карнеті і мініятюрний знак — наївна синь малої незабудьки в листках атласу. (Сміялись — як! — лукаві діти Часу, година і момент. А може й ти?..)

Ось вітром залопотіли веселі кольори. То аранжер — у фраку, буйні барви стрічок — і дзвоном голос:

— Пані, увага — вибирають до вальса з котильйоном!

Нарешті! Відкриваю карнет, і квітку. Що-о-о?

— Перечиш? Не візьмеш? Чому?..

— Смішний ефект базарних декорацій. Фанфаронада дітваків — (і гострий скреґіт дисонасу в тихенькім посвисті).

— О, та-а-ак... А я —

Нема мене.

Мовчання.

Раптом перед нами півлуком блиск, шовковий шелест, і пахощі каліфорнійських маків. То проти тебе реверанс, і біла сукня королеви балю. Модерна зачіска — в олександритах діядеми тремкий, мінливий чар.

Встаєш, заблищали очі, а на груди її рука. В чорній вилозі мерехтить маленька, золота підкова з амарантовим бантом стрічок. Вже грають марша — і барвистий змій поплив довкола.

— Пара за парою en avant, в округ! Музика, вальса!

...Так — ти пішов тоді — назавжди — з нею.

І час пішов, відштовхуючи мене вперід — сліпу — з відкритими очима —

...Великий шмат життя, усіяний різноманітним квітом. А проміж все — бур'ян, полин і сон, як Забуття цілющі ліки на біль, і пам'ять — і любов.

...Давно немає вас в живих. Померло серце. Замело сліди в душі моїй назавжди. Сьогодні в пустці самоти і втоми — зимова, довга ніч. Стемніло вже — то сутінки засунули заслони Часу.

Лиш перша скрипка — близько, за стіною — мелодію тих днів так чисто грає.

Бувають ясні ночі — міліярди зір мигочуть,

А в тиші, що довкола, не кличе вже ніхто"...

Алла КОССОВСЬКА

ЗИМОЮ

Ходімо в зиму! В нашім
парку
Вона прозора,
мов кришталь,
Невинна, як сонет
Петрарки,
Як нареченої вуаль.
Ходімо в казку!
Нам розкажуть
Ті зимові дерева,
Огорнена у срібну пряжу,
Ця казка свіжа і нова.
Нехай наб'ється сніг
за комір,
В волоссі паморозь
блищить,

Та ми не віддамо нікому
Цю радість, що майне,
як мить!
Як наша молодість
майнула
В бездонне озеро буття...
Згадаємо своє минуле
Без болю і без каяття.
Хай на твоїх, уже
не юних,
Засяє усміх на устах.
На проводах,
на білих струнах
Присів, як нота,
чорний птах.

У Харкові створили Музей історії навчання глухонімих

Київ. — Перший у всьому Совєтському Союзі Музей історії навчання й виховання глухонімих створено в Харкові, при спеціяльній школі ім. Крупської для глухонімих. Школу переведено у великі й просторі будинки. „Радянська Україна" з 11-го лютого повідомляла, що глухонімі діти перебувають у тому закладі на утриманні держави, вчаться розмовляти, читати, писати, мислити; мають також „робочі кімнати", де глухонімі виконують практичні завдання та набувають різних фахів. У 1930-х роках глухонімі в Україні мали свої підручники з української мови й літератури, для них пристосовані, як і сліпці мали власні українські підручники українською мовою, з витисненими на сторінках знаками - літерами. Навчання в школі глухонімих розпочинається з молодих літ, — там є дитячий садок, а закінчується у виробничих майстернях, де глухонімі випускають різного роду продукцію. „Радянська Україна" подає, що глухонімі діти утримуються на повному державному пансіоні 13 років.

„ЛІТЕРАТУРНА УКРАЇНА" І ЧАСОПИС „ПАМІР"

Київська „Літературна Україна" з 3-го березня надрукувала вістку, що в часописі „Памір", „що виходить в Душанбе російською мовою і є органом Спілки Письменників Таджикістану", була рецензія на вірші А. Кримського. „Літературна Україна", подаючи в кожному числі статті й гасла про „рівноправність соціялістичних націй", не коментує і не може коментувати такого шовіністичного факту, як той, що орган спілки письменників азійського Таджикістану друкується російською мовою.

МИСТЕЦЬКА ТВОРЧІСТЬ ЮРІЯ СОЛОВІЯ

(Закінчення із стор. 4-ої)

три образи „Катафальк" і дві „Пісти" присвячені голодові на Україні в 1933 році. Крім цього тут треба назвати найновіші твори мистця, як „Розп'яття-В'єтнам". Автор зовсім правильно не означує, себто який В'єтнам Південний, чи Північний, бо ж тут ідеться виключно про один і той же народ, якого територія в наслідок ідеологічно-протилежних політичних впливів роздерта на дві частини. Це надзвичайно цікава тематика і Ю. Соловій, не підпадаючи під якісь впливи, удало її осмислив. Він тлі трагічної безвиглядности показує вояка, „запроєктованого" — з оббитими членами до чорного екрану, що може бути модерною емблемою на місце хреста, розміщеного в одній половині образа. Збоку в низу видніють тіні людей, немов скриваючись, чи непомітно зникають в насиченій темноті. У верхній частині другої половини образу появляється, як з'ява, без причини жовтавоясна пляма, що символізує надію надій, немов пробиваються на силу проміння сонця і віщують про краще майбутнє... Розв'язка складного питання зроблена просто, а рівночасно майстерно. Такої глибокої експресії є образ „Гірошіма". Атомова бомба, яка впала на Гірошіму і поклала кінець другій світовій війні, стала невичерпним джерелом мистецької творчости, для зображення не так зовнішніх прикмет самого факту, як внутрішніх елементів. Образ Соловія показує сліди людського життя, яке з рук людини спопеліло, але будиться і не мов оживає... Тут постає Шлемкевичове питання — людино, де ти!

В образах Соловія, в яких він зображує глибокий трагізм, рівночасно виявляється витончена чуттєвість і ніжний сантименталізм мистця. Соловія треба зарахувати до великих символіків. Майстерність Соловія полягає в тому, що він свій символізм удало переливає на образи, а звідси, як похідна і на глядача. Це майстерно зображено на образі „Народження нації".

Хоч Ю. Соловій належить до малярів драм, його праці в більшості сповнені й насичені драматизмом, навіть, коли він малює образи просякнуті любов'ю, безжурністю й романтизмом. Незмінним залишається об'єкт його творчости — це людина. Та сама людина, що є наділена різними прикметами і є джерелом добра й зла, трагізму і радости, краси, глибоких внутрішніх почувань, любови й ненависти, ворожости аж до найбільшої жорстокости. Це невичерпні джерела мистецької творчости Соловія.

В категорії образів сповнених любов'ю, теплом, радістю і романтизмом, і які перебувають у сфері трагізму виявляється крім інших, цікавим, свіжим і оригінальним композиційно образ „Дівчина, що купається". Тут знову ж манера мистця показати свій об'єкт — дівчину відмінно, незвично для ока глядача. Коли ж докладніше, з увагою приглянутись, то справді в тій картині видно красу, а що найголовніше, — Соловій не фотограф, який фіксує одну більш приготовану, чи менше пристосовану міну, погляд ґримасу, він дає сукупність, схоплює і представляє те, що на його думку найбільш сутнє. Всі праці Ю. Соловія сповнені динамікою. Вона помітна не тільки в самих назвах образів, але й у його вислові фарбою на полотні. Під тим оглядом можна б аналізувати багато його образів, як „В готелі", „Людина що скаче у воду", „Обережно"; присвята Міс Америки нашим хлопцям у В'єтнамі", інший варіянт — „Наш хлопець у В'єтнамі".

Ще на одну деталь хочу звернути увагу, а саме на рисунок, якому Соловій присвячує належну увагу. Рисунком відкриває нові форми, нові образово уявні ситуації, це дає можливість до дальших варіянцій. Власне рисунок, який до деякої міри є занедбаним в українському малярському світі, у Соловія займає окреме місце, бо він знає його властивості і ціну мистецькій творчості. Рисунок може стати самоціллю, але також основою, структурою для творчости, це вже залежить від творчої наснаги, уяви і осмислення мистця.

Вже з цього, далеко неповного огляду можна мати правдиву уяву про багату творчість і творчо-мистецькі дерзання Ю. Соловія. У творчому дерзанні Ю. Соловій, як добрий альпініст не хоче здобувати узгір'я, але старається відкривати неприступні шпилі гір. Він відкриває ті вершини, яких ще ніхто не відкрив і поставить на них свій слід, свою печать.

Те, що творить на цьому шляху Ю. Соловій, є піонерською працею, яка з бігом часу знаходить все більше зрозуміння й признання. На жаль, життєві умовини Соловія склались так, що не дають йому можливости віддатись повністю мистецькій творчості. Його творчі пляни не раз залишаються тільки плянами, а це велика шкода і для мистця і для мистецтва. Навіть в тих обставинах він працює з пляном наперед. Деякі образи має виконані, а над іншими працює. Тут ми бачимо пляновість мистця, а рівночасно безперебійне творчо-мистецьке горіння. Варто згадати, що Соловій має за собою ряд індивідуальних виставок, як також брав участь у збірних виставках. Його виставки віднотувала англомовна й українська преса.

В розмові з мистцем я виніс враження, що він не тільки бездоганно володіє мистецько-творчими засобами, але рівночасно є прекрасним знавцем теорії і практики мистецтва. Знає його процеси розвитку, а що найголовніше бачить і має візію дальшого мистецького розвитку. Має специфічний дар інтересно, живо і навіть пластично представити дуже складні мистецькі питання.

Про Ю. Соловія не можна говорити тільки, як про маляра, але також, як літературно-мистецького критика. У своїх критичних есеях про мистецтво він має відвагу ставити крапку на „і" й називати речі їх властивими іменами. Вже сам факт, що його статті викликають дискусію, говорить про їх вплив. Він розбурхує застояне плесо і заставляє думати.

Десять місяців після виставки Ю. Соловія в Рутерфорді, відбулася виставка найновіших його праць у Публічній Бібліотеці „Гадзон Парк Бренч", в Ню Йорку, яка тривала від 3-го до 29 вересня 1969 року. Серед виставлених картин домінувало „Розп'яття", яке Соловій виконав на замовлення для Юнітаріянської церкви. Воно було представлене 28-ма окремими позиціями, які складались на цілість одного, немов мозаїчного твору. Сюди були включені скечі, рисунки, які в Соловія займають, що вже було згадано, важливе місце.

Крім „Розп'яття" на виставці були представлені ще дванадцять окремих образів. Деякі з них вже були названі у повищому обговоренні, такі, як „Дівчина, що купається", „Міс Америка...", „Готель" і інші. Серед цілої групи сильно вражала картина „Міс Америки — повага, чи пошана до наших хлопців у В'єтнамі" своєю експресією і майстерністю творчого вислову. Соловій з тонким відчуттям підкреслив суттєві моменти, які задержували уваагу глядача.

Істотним у Соловія є те, що він старається ставити проблеми, а разом з тим заставляти глядача до призадуми. Тим відрізняється від інших, тому і не раз він є контроверзійний. Він виставляє свої найновіші твори не тільки календарно, але тематично і змістово. Під тим оглядом його виставки є все інші а картини неповторні. Глядач на виставках Соловія бачить завжди щось нового. Остання виставка була ж такою, а крім цього інтересна, дбайливо і з мистецьким смаком підготовлена.

На цьому місці треба ще згадати, що вісім графічних праць Ю. Соловія „Пантократор", „Княгиня Ярославна", „Символ", два „Розп'яття", „Мадонна", „Акт" і „Мертва природа з рогатою рибою" знаходяться постійно в графічній колекції Публічної бібліотеки Ню Йорку.

Микола Галів

Цінне видання — „Український Інженер"

Під таким заголовком у кінці 1969 р вийшла з друку книжка, видана Нюйоркським Відділом Товариства Українських Інженерів Америки. Над цим ілюстрованим виданням, що має 93 сторінки, працювало шість авторів, не включаючи автора передмови, і в ньому порушено проблематику минулого і сучасного життя та праці українських інженерів.

Збірник присвячений „50-ій річниці З'єднання всіх українських земель в самостійну Українську Державу". Відкриває його остання промова поета-інженера св. п. Є. Маланюка, виголошена з нагоди відзначення золотого ювілею Самостійности України в цьому Т-ві. У своїй промові прелеґент, проаналізувавши з історично-літературного боку розвиток подій в Україні від 1709 р. до 1917-1918 рр., ствердив, що „наша християнська нація не буде знищена, і що нам треба дивитись оптимістично в майбутнє". Магнетофонний запис цієї цінної доповіді зберігаєтьс в Управі Т-ва.

В другій статті говориться про те, якими зусиллями Т-ва Українських Інженерів в ЧСР, Українського Технічного Т-ва у Львові та інших споріднених Товариств, створено Союз Організацій Інженерів Українців на Еміґрації. В той час це була найсильніша українська професійна організація. На місце З'їзду призначено Львів, але з огляду на неприятливі умовини окупації Союз створено на чужій землі.

Слушно ствердив на тому З'їзді промовець: „Ми, частина української інтеліґенції на вигнанні, можемо лише через кордони надіслати привітання нашим братам та всьому українському народові". І далі: „Як еміґранти, ми відчуваємо тим більше свій обов'язок невтомної праці для культурного та господарського поступу українського народу".

Важаємо, що ці думки характеризують дух українських інженерів не тільки в минулому, але також сьогодні. Можемо тільки додати, що українці завжди були передовою групою в ділянці розвитку науки і техніки на Сході Европи, дармащо їхні праці друкувалися часто не українською мовою.

У статті третій автор описує вклад праці українських інженерів в розбудову економіки своєї Батьківщини. Розвиток промисловости Галичини підніс життьовий стандарт її села і міста. Безконкуренційний продукт української фабрики знайшов ринки збуту закордоном. Товариство „Сільський Господар" за фінансовою і моральною підтримкою Ревізійного Союзу Українських Кооператив вів населення до поступу і добробуту. З цієї статті видно, з якою ідейністю й відданістю справі українські інженери підносили промисловість України після першої світової війни. Статтю доповнює неповний список інженерів різних фахів, які брали участь в розбудові економіки країни.

В іншій статті говориться про початки та діяльність Нюйоркського Відділу Товариства Українських Інженерів Америки і наводиться статистичні дані про кількість членів у Відділі, розподіл їх за професіями. Управи Відділу вели широку діяльність, влаштовуючи конференції з доповідями на професійні та загальногромадські теми, організуючи товариські з'їзди, видаючи інформаційний журнал „Вісник" для тіснішого зв'язку з членством і публікуючи статті в українській пресі з різних ділянок промислового розвитку в Україні.

В статті п'ятій описано вклад інженерів у створення української термінології і подано огляд сучасного її стану. Статтю доповнює список термінологічних словників та споріднених видань, опублікованих в УССР. Треба підкреслити, що справа термінології — це одна з дуже важливих і актуальних проблем, яка завжди цікавила українських інженерів, зокрема на чужині, поза тиском совєтських цензорів - русифікаторів.

В кінцевій статті говориться про ґенезу професійних українських Товариств і завдання наших інженерів в діяспорі. Вказується на дискримінацію українців в Совєтському Союзі на полі технічного шкільництва і наводиться статистичні дані.

„Український Інженер" має своє число в Конгресовій бібліотеці у Вашинґтоні і під таким заголовком зареєстрований. Читаючи цю книжку, читач відсвіжує свою душу і переноситься думками вглиб проблематики України. Книжка „Український Інженер" — цінний історичний документ, і тому почин Управи Нюйоркського Відділу Товариства Українських Інженерів Америки гідний наслідування.

В. Д.

КОРПУС СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ

(Закінчення із стор. 4-ої)

лу російсько-большевицької імперії і відновлення Української Народної Республіки напевне буде іншою. Поміщення тексту грамоти П. Скоропадського з 14 листопада 1918, акту його зречення з 14 грудня 1918 і тексту заклику Директорії до повстання — можна пояснити, як бажання ілюструвати документами спомини і міркування Євгена Коновальця про участь Січових Стрільців у повстанні проти Гетьмана. Список колишніх Січових Стрільців, частинно за „Золотими Воротами", частинно доповнений, це добрий історично-документарний причинок, так само, як список із світлинами „Ветеранів Січових Стрільців". Добре теж, що видавці й редактори звернули увагу читачів на таку вартісну книжку з історії Січових Стрільців, як ген. Романа Дашкевича „Артилерія Січових Стрільців". До речі: Роман Дашкевич, який живе тепер у Куфштайні в Австрії, і Дмитро Герчанівський, який живе у Дітройті в ЗСА, є останніми живими ще членами колишньої Стрілецької Ради.

Матеріяльна сторінка, чи просто кажучи — гроші, — це першорядна справа кожного видавництва і тому можна зрозуміти інтенцію видавців, які присвятили багато місця жертводавцям і Видавничому Фондові. Все ж, це дискусійне питання, чи треба було ставити таку суто технічно-адміністраційну справу на, так мовити, одну дошку з матеріялами до історії Січових Стрільців і друкувати списки й подяки та відомості про Ювілейну відзнаку тим самим шрифтом що й інші історичні матеріяли.

Не можна мати претенсій до видавців за те, що старі світлини, передруковані фотографічним способом, вийшли погано, бо друкувати їх „офсетом" на крейдяному папері не можливо; нові світлини на сторінках 629-635 вийшли вже куди краще. З цього погляду збірник „За Волю України" Українських Січових Стрільців стоїть вище. Але, зрештою, у „Корпусі Січових Стрільців" видно теж дбайливість і пієтизм, з якими видавці й редактори підходили до діла. І однаково Головна Управа Братства кол. Українських Січових Стрільців, як і Ювілейний Комітет, що видав „Корпус Січових Стрільців", плянували видати ті два твори в ювілейні дати своїх формацій і солідарно, без взаємного порозуміння, — спізнилися своїми виданнями на два роки. Але це не заперечує вартости цих видань, які можуть становити прикрасу кожної бібліотеки і стали прецінним вкладом у нашу військово-історичну літературу, насичені глибоким пієтизмом до своїх формацій і до всього українського війська.

НОВІ КНИЖКИ

ПОЕЗІЯ

Ivan Franko. MOISE. Poeme. Traduit de l'ukrainien par A. Swirko. (Bruxelles), 1969. Size: 220 x 140 mm. 79 + 1 пр. pp.

Микола Бажан. СЛІПЦІ. Передмова Богдана Кравцева. Видавництво „Сучасність". (Мюнхен), 1969. Форм. 195 X 130 мм. 63+1 нп. стор. (Передрук із журнала „Сучасність" чч. 10 та 11 за 1969 рік).

Хуан Рамон Хіменес. ПЛЯТЕРО І Я. Переклад: Богдан Бойчук. Додаток: 9 поезій Хіменеса в перекладі Вольфрама Бурґгардта. Обкладинка і рисунки: Любослав Гуцалюк. Видання „На горі". Серія „Для аматорів", Штутґарт — Нью-Йорк, 1968. Форм. 210 X 150 мм. 143 + 1 нп.

М. І. Мандрика. ВИНО ЖИТТЯ. Вибране для вибраних з поезій за 1965-1969 роки. В оригінальних манускриптах автора. (Збірка) V. (В-во) „Арс". Вінніпеґ, 1970. Форм.: 230 X 154 мм. 176 стор.

Олекса Запорізький. НОВІ БАЙКИ. Об'єднання Українських Письменників в екзилі „Слово". Нью-Йорк — Сіракузи, 1969. Форм.: 213 X 142 мм. IX + 1 нп. + 193 + 1 нп. стор. (Портрет роботи митця Ів. Денисенка. В книжці вміщена „Автобіографія" О. Запорізького та стаття його дружини Надії Сеник п. н. „Дещо про автора".)

ПРОЗА

Улас Самчук. ВОЛИНЬ. Роман у трьох частинах. Третє видання. Ч. І. КУДИ ТЕЧЕ ТА РІЧКА. Торонто, (1969). Опр. Форм.: 220 X 165 мм. 324 стор. Ч. II. ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ. Торонто, (1969). Опр. Форм.: 220 X 165 мм. 398 стор. Ч. III. БАТЬКО І СИН. Торонто. 1969. Опр. Форм.: 220 X 165 мм. 396 стор.

Софія Парфанович. ЛЮДИ І ТВАРИНИ. Оповідання і нариси. Наукове Товариство ім. Шевченка. Українська Літературна Бібліотека, том 11. Ню Йорк. 1969. Опр. Форм. 213 X 140 мм. 244 стор. (Редактор проф. д-р Василь Лев. Ілюстрації виконала Оксана Мошинська).

Уляна Любович. РОЗКАЖУ ВАМ ПРО КАЗАХСТАН. Нариси з пережитого. В-во „Новий Шлях", Вінніпеґ — Торонто. 1969. Форм.: 215 X 152 мм. 189 + 3 нп. (Обгортка та ілюстрації Мирослава Григорієва).

Ярослав Герус. ПРИГОДА СНАЙПЕРА. Оповідання. (В-во) „Наша Батьківщина". Нью-Йорк, 1968. Форм.: 210 X 140 мм. 135 + 1 нп. (Друк книжки закінчено 1969 року. Обкладинка роботи арт.-маляра Романа Степаняка).

Andry Tchaikovsky. ANGOISSE DANS LA STEPPE. Recit. Traduit de l'ukrainien te adapte par Andry Swirko. Edition de Artistes Bruvelles, 1968. Form.: 195 x 140 mm. 141 + 8 пр. (Французький переклад повісти Андрія Чайківського „За сестрою").

ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА

Ніна Мудрик-Мриц. ПРИГОДИ ГОРІШКА. Малюнки авторки. Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Торонто — Нью-Йорк, 1970. Форм.: 300 X 228 мм. 15 + 1 нп. стор. (Для дітей передшкільного й молодшого шкільного віку).

Галина Чорнобицька. ЗАБАВКИ. Вірші для малят. Ілюстрації Ніни Мудрик-Мриц. Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Торонто — Нью-Йорк, 1970. Форм.: 305 X 230 мм. 30 + 2 нп. стор.

ЛІТЕРАТУРНІ АЛЬМАНАХИ

ПІВНІЧНЕ СЯЙВО. Альманах. IV. Упорядкував Яр Славутич. (В-во) Славута. Едмонтон, 1969. Форм.: 325 X 155 мм. 164 стор. (Обкладинка роботи мистця Г. Кейвана).

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Марта Тарнавська. УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА РЕВОЛЮЦІЯ В ПОЕЗІЇ. 1917-1967. (Бібліографія). (В-во) Славута". (Едмонтон), 1969. Форм.: 235 X 156. 8 стор.

Яр Славутич. ОСНОВНІ ТЕМИ У ТВОРЧОСТІ М. ОРЕСТА. Нью-Йорк, 1968. Форм.: 240 X 160 мм. 6 стор. (Відбитка із Записок НТШ, т. 177, чого у виданні не зазначено).

Микола Щербак, В. Т. Жила. ПОЛУМ'ЯНЕ СЛОВО. До 50-річчя Яра Славутича. Українська Видавнича Спілка. Лондон, 1959. Форм.: 230 X 165 мм. 40 стор.

Roman S. Struc. CRITICAL RECEPTION OF FRANZ KAFKA IN THE SOVIET UNION. Reprinted from "The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S., Inc." Volume XI, 1964-1968, Number 1-2 (31-32). (New York, 1968). Size: 230 x 160 mm. Pp. 129-142.

МОВОЗНАВСТВО

Yar Slavutych. THE RUSSIANIZATION OF UKRAINIAN PLACE-NAMES. Offprint from "Proceedings of the Ninth International Congress of Onomastic Sciences, University College London, July 3-8 1966". International Centre of Onomastics. Louvain. Size: 240 x 155 mm. Pp. 412-416.

Jaroslav B. Rudnyc'kyj. PSALTERIUM WINNIPEGENSE CYRILLICUM. A NOTE ON A HITHERTO UNKNOWN MANUSCRIPT IN CANADA. Reprinted from "The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S., Inc." Volume XI, 1964-1968. Number 1-2 (31-32). Size: 230 x 155 mm. Pp. 105-108.

Edward L. Keenan, Jr. COMING TO GRIPS WITH THE KAZANSKAYA ISTORIYA: OBSERVATIONS ON OLD ANSWERS AND NEW QUESTIONS. Reprint from "The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S., Inc." Volume XI, 1964-1968, Number 1-2 (31-32). (New York, 1968). Size: 222 x 150 mm. Pp. 143 x 183.

ІСТОРІЯ

Luba M. Dyky. SOME ASPECTS OF THE "SONATA PATETIQUE" BY MYKOLA KULISH. Reprinted from "The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S., Inc.", Volume XI, 1964-1968, Number 1-2 (31-32). (New York, 1968). Size: 230 x 160 mm. pp. 109-128.

А. Г. Великий, ЧСВВ. З ЛІТОПИСУ ХРИСТИЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ. Церковно-історичні радіолекції з Ватикану. Т. III. XIV — XV — XVI ст. Українська Духовна Бібліотека. Видавництво оо. Василіян. Рим, 1969. Форм.: 210 X 140 мм. 277 + 1 нп. стор.

WESTERN UKRAINE AT THE TURNING POINT OF EUROPE'S HISTORY 1918-1923. Vol. I. by Matthew Stachiw and Jaroslaw Sztendera. Foreword by Roman Smal-Stoskyy, Edited by Joan L. Stachiw. Shevchenko Scientific Society. Ukrainian Studies (English Section, Vol. 5). Published by The Ukrainian Scientific Historical Library, Scranton, Pa. New York, 1969. Size: 235 x 158 mm. 324 pp.

Петро Ісаїв. МЕМОРАНДУМ МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО ДО УРЯДІВ ЦЕНТРАЛЬНИХ ДЕРЖАВ З 15 СЕРПНЯ 1914. Видання „Богословії", ч. 35. Extractum e "Bohoslovia", t. XXXI (1968). Рим, 1968. Форм.: 240 x 170 мм. 52 + 4 нп.

Joseph Danko. PLEBISCITE OF CARPATHO - RUTHENIANS IN THE UNITED STATES RECOMMENDINGS UNION OF CARUATHO-RUTHENIA WITH THE CZECHOSLOVAK REPUBLIC. Reprinted from "The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S., Inc." Volume XI, 1964-1968, Number 1-2 (31-32). (New York, 1968). Size: 230 x 160 mm. Pp. 184-207.

СПОГАДИ

Василь Великицький. ДЕЩО ПРО РОГАТИН І ПРО РОГАТИНСЬКУ ПРИВАТНУ УКРАЇНСЬКУ ГІМНАЗІЮ. (Джерзі Сити, 1969). Форм.: 205 X 140 мм. 72 стор. (Доповнена відбитка з щоденника „Свобода", чч. 114-124, 1969. Обкладинка роботи артиста-маляра Богдан Певного).

М. С. Чарторийський. МІЖ МОЛОТОМ І КОВАДЛОМ. Причинки до історії У. П. А. (Спомини 1942-1945 рр.) Українське Видавництво „Говерля". Ню Йорк. 1970. Форм.: 180 X 125 мм. 304 стор.

Остап Війнаренко. ПРО САМОСТІЙНІСТЬ У. Н. Р. — ДЕ, КОЛИ І ЯК ВОНА ПРОГОЛОШУВАЛАСЬ ТА ЯКИЙ БУВ ЇЇ ЗМІСТ. (Спогад наочного свідка). Вінніпеґ — Лос Анделес, 1966. Формат: 204 X 135 мм. 64 стор. (Видано старанням Товариства Прихильників Української Історичної Правди і коштом одного з його членів).

ПОЛІТИКА І ПУБЛІЦИСТИКА

Л. Рибалка. РОСІЙСЬКІ СОЦІЯЛ-ДЕМОКРАТИ І НАЦІОНАЛЬНЕ ПИТАННЯ. Суспільно-політична бібліотека, ч. 5 (24). (В-во) Сучасність. (Мюнхен), 1969. Форм.: 158 X 120 мм. 65 + 3 нп. стор. (Передрук брошури Лева Юркевича, виданої російською мовою в Женеві 197 року у в-ві української соціял-демократичної газети „Боротьба". Передрук попереджений статтею „Російські соціял-демократи і національне питання" і завершується статтею Івана Майстренка „Юркевич і Ленін про національне питання").

Роман Рахманний. НА ПОРОЗІ ДРУГОГО ПІВСТОЛІТТЯ. Дві доповіді. Видавнича Спілка „Тризуб". Вінніпеґ, 1970. Форм.: 230 X 153 мм. 61 + 1 нп. стор.

Canadian Union of Students — Union Canadienne des Etudiants. REPORT ON INTELLECTUAL DISSENT IN UKRAINE SSR. (Port Arthur, Ont. 1969). Size: 227 x 155 mm. 40 + 1 пр. pp.

НАУКА

Iwan Zamsha. CHRONICLE. Conferences and Lectures of the Academy during the Period from July 1, 1963 to December 31, 1967. Compiled by... Reprinted from "The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S., Inc." Volume XI, 1964-1968, Number 1-2 (31-32). Form: 240 x 170 mm. Pp. 277-303.

Nicholas M. Paley. TESIS PROFESIONALES DE LA UNIVERSIDAD INTERAMERICANA (1942-1969). Ediciones Universitarias. Saltillo, Coahuila, 1969. Form: 230 x 170 mm. 51 + 3 пр. pp.

БІОЛОГІЯ

Serhij Krascheninnikow. A CYTOCHEMICAL STUDY OF BALANTIDIUM COLI. 1. MACRONUCLEUS. Reprinted from "The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S., Inc." Volume XI, 1964-1968. Number 1-2 (31-32). Size: 222 x 151 mm. Pp. 69-90 + I-VII Plates.

Helen Savitsky. MAJOR RESULTS OF RESEARCH WORK BY V. F. Savitsky in Genetics and Breeding of Sugarbeets in the United States. Reprinted from "The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S., Inc." Volume XI, 1964-1968, Number 1-2 (31-32). Size: 230 x 155 mm. Pp. 91-104.

МЕДИЦИНА

Михайло Данилюк. НАРКОМАНІЯ І ЗЛОВЖИВАННЯ ЛІКАМИ. Видання Українського Народного Союзу. (Джерзі Сити, 1970). Форм.: 214 X 96 мм. 14 + 2 нп.

ЕКОНОМІКА

Всеволод Голубничий. ТРИ ЛЕКЦІЇ ПРО ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ. В-во „Україна і діяспора". Мюнхен — Нью-Йорк, 1969. Форм.: 240 X 165 мм. 24 стор. (Лекції були прочитані на Високошкільному літньому курсі українознавства, влаштованому Українським Вільним Університетом влітку 1969 і друковані в журналі „Український Самостійник", чч. 145, 146, 147).

Iwan S. Koropeckyj. STRUCTURAL CHANGES IN UKRAINIAN INDUSTRY BEFORE WORLD WAR II. Reprinted from "The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S., Inc.", Volume XI, 1964-1968, Number 1-2 (31-32). (New York. 1968). Size: 230 x 160 mm. Pp. 208-228.

Yaroslav Bilinsky. TUNISIA, FRANCE, THE UNITED STATES, AND WEST GERMANY: A TENTATIVE APPRAISAL OF TUNISIAN ECONOMIC POLICY IN 1964-1966. Reprinted from "The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S., Inc." Volume XI, 1964-1968. Number 1-2 (31-32). (New York, 1968). Size: 230 x 160 mm. Pp. 229-252 + 2 пр.

ФІЛОСОФІЯ

Орест Зибачинський. РЕНЕСАНС — РЕФОРМАЦІЯ — РЕВОЛЮЦІЯ. З передмовою д-ра Дениса Квітковського. Сідней, 1969. Видавництво „Самостійна Україна", Шікаґо, 1969. Форм.: 220 X 150 нп. 88 стор.

РЕЛІГІЯ

А. Г. Великий. УКРАЇНСЬКЕ ХРИСТИЯНСТВО. Причинки до історії української церковної думки. Українська Духовна Бібліотека. Видавництво оо. Василіян. Рим, 1969. Форм.: 210 X 140 мм. 221 + 3 нп. стор.

А. Г. Великий, ЧСВВ. СВІТЛА І ТІНІ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ. Причинки до історії української церковної думки. Українська Духовна Бібліотека. Видавництво оо. Василіян. Рим, 1969. Форм.: 208 X 140 нп. стор.

Митрополит Василь Липківський. ПРОПОВІДІ НА НЕДІЛІ И СВЯТА — СЛОВО ХРИСТОВЕ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ. Видавець: Українське Православне Братство ім. Митр. Василя Липківського, З. Д. А. (Чікаґо — Торонто), 1969. Форм.: 260 X 180 мм. XVII + 7 нп. + 609 + 1 нп.

О. Володимир Гр. Ковалик, ЧСВВ. НАШІ СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ. Причинок до звеличання св. Йосафата, ЧСВВ, у 100-річчя його канонізації. Видавництво оо. Василія у З. Д. А. Ню Йорк, 1969. Форм.: 235 X 154 мм. 100 + 2 нп. стор.

Прот. М. Федорович. МОЛИТВА ГОСПОДНЯ — ОТЧЕ НАШ. Духовні науки. Українська Православна Церква в С. Ш. А. Науково-Богословський Інститут. Ню Йорк — С. Бавнд Брук. 1970. Форм.: 215 X 140 мм. 52 стор.

Св. Григорій Ніссійський. ЖИТТЯ СВ. МАКРИНИ — СЕСТРИ СВ. ВАСИЛІЯ В. Переклав о. С. Фединяк. Видавництво оо. Василіян, З. Д. А. Ню Йорк, 1969. Форм.: 190 X 122 мм. 94 стор.

Свящ. Сергій Кіндзерявий-Пастухів. СТАНОВЛЕННЯ І ДОЗРІВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВІТКИ ЦЕРКВИ ХРИСТОВОЇ (Аналітична довідка). МОЯ УКРАЇНА І ВАША. Видання Духовної Консисторії. Нью Йорк, 1969. Форм. 190 X 133 мм. 21 +3 нп.

ПЕДАГОГІКА

Олександер Тисовський. ЖИТТЯ В ПЛАСТІ. Посібник для українського пластового юнацтва. Третє справлене видання. Нью-Йорк — Торонто. 1969. Форм.: 197 X 140 мм. 551 + 1 нп. стор. (Видала Головна Пластова Булава. Ілюстрації Мирона Левицького).

МИСТЕЦТВО

МИХАЙЛО АНДРІЄНКО. Текст Володимира Поповича. Видавництво „Сучасність". Мюнхен, 1969. Форм.: 240 X 192 мм. 33 + 1 нп. + 30 лл. ілюстрацій.

ШІСТНАДЦЯТА ВИСТАВА ОБ'ЄДНАННЯ МИСТЦІВ УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ 14-28 грудня, 1969. Український Літературно - Мистецький Клюб, 149 Друга Авеню в Ню Йорку. (Ню Йорк, 1969). Формат: 165 X 215 мм. 16 нп. стор.

НОТИ

Осип Залеський. КАРПАТИ. ЯК ВОРОЛОСЬ ЗАКАРПАТТЯ. Чоловічі хори. Українське Музичне Видавництво. ч. 15. Боффало, (1969). Форм. 280×220 мм. 5+1нп. стор.

Володимир Осередчук. АЛЬБОМ Ч. 1. УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ І СТРІЛЕЦЬКИХ ПІСЕНЬ НА КЛЯСИЧНУ ГІТАРУ. Зладив... (Ню Йорк), 1969. Форм. 305×233 мм. 15+1 нп. стор.

НАША ПІСНЯ. 41 українських пісень на голос, фортепіян, органи і ґітару. Зібрала, аранжувала і редагувала Ростислава Вучацька-Вровар. Видання авторки. Обкладинка і акорди — Олесь Вровар. Ілюстрації — Наталка Вровар. Ноти — Роман Лаврович. Гері, Інд., 1969. Форм. 305×227 мм. 5 нп. +42 + 1 нп. стор.

СЕРІЙНІ ВИДАННЯ

Український Технічно-Господарський Інститут. НАУКОВІ ЗАПИСКИ. XV (XVIII) Мюнхен, 1969. Форм. 240×170 мм. 101+3 нп. стор. (Редагує Колеґія. Головний редактор Ростислав Єндик).

Український Технічно-Господарський Інститут, НАУКОВІ ЗАПИСКИ. XVI (XIX). Мюнхен, 1968. Форм. 240×170 мм. 63+1 нп. стор. (Редагує Колеґія. Головний редактор Ростислав Єндик).

Український Технічно-Господарський Інститут. НАУКОВІ ЗАПИСКИ. XVII (XX). Мюнхен, 1968. Форм. 240×170 мм. 143+1 нп. стор. (Редагує Колеґія. Начальний редактор Ростислав Єндик).

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИК. Журнал Українського Історичного Товариства. 1-3 (21-23). Рік видання шостий. Нью Йорк — Мюнхен, 1969. Форм. 240×155 мм. 175+1 нп. стор.

ЛІТОПИС БОЙКІВЩИНИ. Квартальник присвячений дослідам, історії, культури й побуту бойківського племени. Видає Комітет Бойківщини. Ч. 3 (14). ЗСА — Канада, грудень 1969. Форм.: 210 X 148 мм. 48 стор. Ч. 4 (15). Січень 1970. 210 X 150 мм. 48 стор.

ГУЦУЛІЯ. Ілюстрований квартальник гуцульського товариства „Чорногора" в Чікаґо, Інк. Зима 1970. Ч. 1 (13). 255 X 180 мм. 52 стор.

КАЛЕНДАРІ

АЛЬМАНАХ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ НА РІК 1970. Річник 60-ий. Видавництво „Свобода" Джерзі Сити — Ню Йорк, 1969. Формат: 225 X 150 мм. 256 стор. (Обкладинка і мистецьке оформлення заголовків статтей роботи артиста-маляра Богдана Титли).

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОСЛАВНИЙ КАЛЕНДАР НА 1970 РІК. Річник двадцятий. Видання Української Православної Церкви в США. С. Бавнд Брук (1970). 270 X 210 мм. 159 + 1 нп. стор. (Чільна сторінка календаря — Петра Холодного).

КАЛЕНДАР СВІТЛА НА БОЖИЙ 1970 РІК. XXXI річник. Видавництво оо. Василіян. Торонто, 1970. Форм. 230 ×155 мм. 192 стор. (Календар і устав приготовив о. Методій Ничка, ЧСВВ. Альманах зредаґував о. Василь Ваврик, Ч. СВВ).

АЛЬМАНАХ - КАЛЕНДАР СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ „ПРОВИДІННЯ" НА РІК БОЖИЙ 1970. Форм.: 235 X 155 мм. 228 + 6 нп. стор. (Обкладинка роботи арт.-маляра Петра Андрусева. Зредаґував Ігнат Білинський).

КАЛЕНДАР „ПРАЦІ" НА РІК 1970. Пруденто поліс. Форм.: 225 X 155 мм. 131 + 15 нп. (Видавництво оо. Василіян).

ІЛЮСТРОВАНИЙ КАЛЕНДАР - АЛЬМАНАХ „КАНАДІЙСЬКОГО ФАРМЕРА" НА РІК 1970. Річник L. Календар зредаґував Мировлав Роман Шкавритко. Накладом „Канадійського Фармера". Вінніпеґ (1970). Форм.: 255 X 185 мм. 192 стор.

КАЛЕНДАР АЛЬМАНАХ „МІТЛА" НА 1970 РІК. Видавництво Юліяна Середяка, Буенос Айрес, 1969. Форм.: 200 X 145 мм. 128 стор. (Обкладинка роботи Бориса Крюкова).

КАЛЕНДАР „СЛОВО" НА БОЖИЙ 970 РІК. Видавництво „Вільне Слово", Торонто, 1967. Форм.: 233 X 150 мм. 144 стор. (Бібліотека „Вільного Слова" ч. 26. Дев'ятий річник. Обкладинка роботи Наталки Росохи).

КИШЕНЕВИЙ КАЛЕНДАРЕЦЬ — ДОВІДНИК, 1970. (В-во) „Говерля", (Ню Йорк, 1970). Форм.: 123 X 90 мм. 32 стор. нп.

РІЗНЕ

СЛІДАМИ ІВАНА ЧМОЛИ. Одноднівка з нагоди посвячення прапора 15-го Куреня УПЮ-ів ім. Івана Чмоли в Торонті, 16 лютого 1969. Видав 15-ий Курінь УПЮ-ів ім. Івана Чмоли. (Торонто, 1969). Форм.: 230 X 150 мм. 16 нп. стор.

GOLDEN JUBILEE SOUVENIR 1919-1969: 50th ANNIVERSARY OF THE HOLY PRIESTHOOD VER. REV. JOSEPH ZELECHIVSKY. St. Stephan Ukrainian Orthodox Church Manville, Rhode Island (Winnipeg, 1969). Size: 305 x 228 mm. 100 pp.

ПАМ'ЯТАЙТЕ ПРО БРАТІВ У ПОТРЕБІ В ЮГОСЛАВІЇ!

ОДЯГИ, ВЗУТТЯ, НАКРИВАЛА і ХАРЧІ ПОСИЛАТИ НА АДРЕСУ:
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
1213-1217 Summit Avenue
JERSEY CITY, N.J. 07307 Tel.: (201) 795-2155

ГРОШОВІ ПОЖЕРТВИ ПОСИЛАТИ НА АДРЕСУ:
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
5020 Old York Road
PHILADELPHIA, PA. Tel.: (215) GLadston 5-3774

З'їзд ОПДЛ відбудеться у квітні в Торонті

Торонто. — У суботу й неділю 11-і 12 квітня в залі Інституту св. Володимира при 620 Спадайна евню, в сусідстві з Торонтським Університетом, відбудеться черговий З'їзд Об'єднання Працівників Дитячої Літератури ім. Л. Глібова, напередодні 25-річчя створення цієї установи. ОПДЛ було створене у висліді письменницько-педагогічної конференції біля Мюнхену в 1946 р., і відтоді його незмінним головою є письменник і редактор дитячих видань ще в Зах. Україні Богдан Гошовський, з яким співпрацює постійно оновлювана Головна Управа. ГУ ОПДЛ запрошує на цей З'їзд не лише дитячих поетів, письменників і драматургів, а й композиторів для дітей, мистців-ілюстраторів, театральних режисерів, виконавців дитячих репертуарів, мистецьких виховників і ін. працівників з дітьми, як і прихильників розвитку української національно-християнської дитячої культури у вільному світі у всіх її проявах. Зацікавлених просимо вчасно зголошуватись на адресу: OPDL, c/o St. Mary's Credit Union, 278 Bathurst St., Toronto 133, Ont., Canada.

З'їзд розпочнеться реєстрацією учасників, від 10 г. ранку, офіційно буде відкритий о год. 11-й ранку. У програмі З'їзду: нарада членів ОПДЛ з відчитами, звітами та вибором нової Головної Управи і Крайових Представництв; конференція з представниками установ і товариств, зустріч з громадянством, Авторський вечір та спільне прийняття. Останні рішення СКВУ, як і успішніші Двомісячники Дитячої і Молодечої Книжки, пожертви від свідомого громадянства на Видавничий Фонд ОПДЛ, пожертви книжками для безкоштовних подарунків їх українським дітям у країнах з низьким життьовим стандартом вказують, що кинене ОПДЛ майже 25 років тому гасло „За українську душу української дитини" знаходить може дещо запізнене, але все більше зрозуміння української спільноти у вільному світі.

Великі й малі річки в Україні загрожують великою повінню

Київ. — „Найбільш загрозливі: Сіверський Дінець, Десна, Псьол, Ворскло, Оріль. Величезні запаси снігу на території України та в РСФСР і очікувана рання весна зроблять небезпечними ці не такі вже й великі річки. Проте й більші — Дніпро, Прип'ять, Стир, Горинь пропустять паводок, вищий за норму. Погрожує льодовими заторами „Дністер". Щоб вчасно встигнути „приборкати" весняний розлив Дунаю інформує „Радянська Україна" з 3-го березня, на нараді в Києві вирішили підвезти до його берегів чотири тисячі кубометрів каміння. Лише в областях Чернівецькій, Івано-Франківській, Хмельницькій та Винницькій є тепер снігу близько нормальної зимової норми, а у всіх інших — значно вище норми".

Повідомлення Консисторії Української Греко-Православної церкви в справі о. Мирона Клиша

Вінніпеґ. — Консисторія Української Греко-Православної Церкви в Канаді повідомила, у зв'язку з вісткою в газеті „Вінніпеґ Трібюн" з 16-го лютого 1970 р. про о. Мирона Клиша, що о. Мирон Клиш не є священиком УГПЦеркви в Канаді: „З уваги на те, що у вінніпезькому щоденнику „Вінніпеґ Трибюн" з 16 лютого 1970 р. появилося повідомлення про створення „студійного комітету" в справі розгляпення потреби заведення англійської мови для Богослужбового вжитку в Українській Греко-Православній Церкві в Канаді, і що в проводі комітету стоїть священик Мирон Клиш, — Консисторія УГПЦеркви в Канаді оцим заявляє, що отець Мирон Клиш не є священиком УГПЦеркви в Канаді і не має права діяти, чи виступати в імені нашої Церкви". Далі йде пояснення, що згаданий священик був висвячений у ЗСА, не зареєстрований в УГПЦеркві, не має жадного відношення до Колегії св. Андрея. Повідомлення підписав митрофорний прот. Ф. Керницький — голова Президії Консисторії УГПЦеркви в Канаді.

Помер о. Петро Даревич

З болем серця повідомляємо, що в четвер 19 лютого 1970 р. упокоївся в Бозі по короткій тяжкій хворобі (третій атак серця) дійсний радник Верховного Архиєпископа Кардинала Сліпого, Віце-канцлер Вінніпезької Архиепархії, довголітній сотрудник Катедри св. Володимира і Ольги, а вкінці парох української католицької парохії св. Духа у Вінніпеґу, о. Петро Даревич, проживши 63 роки.

Народився він 1907 р. в селі Кути, повіт Золочів. Богословські студії закінчив у Львові 1935 р., в тому році одружився з Надією Матвієнко, і був висвячений Митрополитом Кир Андреєм Шептицьким.

До Канади приїхав 1949 р. Залишив у глибокому смутку дружину Надію, сина д-ра Юрка професора фізики в університеті в Торонті і дочку Тересу, учительку публічних шкіл у Вінніпеґу.

Жалібна панахида відбулася в неділю 22 лютого 1970 р. в Катедрі св. Володимира і Ольги, друга панахида відбулася в понеділок 23 лютого в церкві св. Духа а у вівторок 24 лютого, о годині 9 вранці, відбулася Заупокійна Архиєрейська св. Літургія в Катедрі св. Володимира і Ольги.

Вічна Йому пам'ять.

Дм. Микитюк, кол УСС

На захист Української Католицької Церкви

З уваги на те, що єдність Української Католицької Помісної Церкви, хоч і після відбутого Синоду її Владик і після схвалення та прийняття конституції, дуже загрожена, Крайова Управа Т-ва за Патріярхальний Устрій Української Католицької Церкви вирішила на нараді 28-го лютого ц. р. скликати до Филядельфії, Па на весні ц. р. масову національно-релігійну маніфестацію.

Маніфестація відбудеться 10-го травня 1970 р. у Філядельфії, Па., у готелі Шератон з мистецькою програмою і доповідями представників молодіжних організацій і суспільно-громадських. На маніфестації будуть схвалені відповідні резолюції в обороні єдности УКПЦеркви та неподільности її проводу. Крайова Управа вже тепер закликає всі свої Відділи та Мужів Довір'я у ЗСА, як і теж усі центральні та окружні релігійні, суспільно-громадські товариства готуватися до цієї маніфестації та прохає уважно слідкувати за оголошеннями в цій важливій справі в українській пресі. Наступ на українські Церкви в Україні, як і теж у вільному світі, посилився в останньому часі, доказом чого є недавні відвідини у Ватикані комуністичного митрополита Нікодима та екзарха Алексея на Україні арх. Філарета.

У Туркменській ССР переслідуваний закінчив життя самогубством

„За особливу мужність і відвагу, виявлені під час переслідування небезпечного злочинця указом Президії Верховної Ради СССР нагороджено майора міліції Бабакули Джумаєва орденом Червоної Зірки". Московські „Известия" з 12 лютого туманно розповіли про наступну трагічну подію. У не названій совєтській азійській „республіці", в місті Таджені відбував не вказаний час умовної висилки „небезпечний злочинець Говшудов". У липні 1969 р. він самовільно покинув місце покари і прибув у селище Карабекул з Туркменській ССР, роздобув мисливську рушницю, застрілив з не вказаних „Известиями" причин свою дружину і „зробив ще декілька підлих злочинів". Від липня оперативна група МВД розшукувала того втікача, який „втративши людську подобу, став виродком, котрого треба було негайно затримати, бо він міг наробити ще немало лиха". Представники відділу Міністерства Внутрішніх справ, МВД, вислідили втікача в комишах, але Говшудов не здавався. Під час перестрілки він поранив майора МВД Б. Джумаєва. Діставши поранення, переслідуваний покінчив життя самогубством. Газета додає вкінці, що майор Джумаєв служить у міліції 20 років і що за той час він „затримав немало озброєних злочинців". Нагородження майора МВД орденом Червоної Зірки означає, що йшлося не про кримінального злочинця.

ОСТОРОГА ПЕРЕД ПРОВОКАЦІЄЮ

В останніх днях лютого і в перших березня ц. р. поодинокі наші громадяни в ЗСА одержали поштою фальсифікат журналу Крайової Управи Т-ва за ПУУКЦеркви „За Патріярхат". У цьому фальсифікаті провокатори допустилися гострих нападів на наших церковних Достойників обидвох Українських Церков у вільному світі. Управа Т-ва за ПУУКЦеркви оцим подає до відома нашому громадянству, що з цьому випадку маємо черговий доказ грубої та нікчемної провокації, і що вона зробила всі можливі заходи для її викриття.

Крайова Управа Т-ва
За ПУУКЦ

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

На цьому місці друкуємо імена тих ВП. Громадян, що надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

ЛИСТА, Ч. 6

Е. Ковалів, Клівленд	$ 12.00	І. Попович, Парма	2.00
Р. Жилавий, Міссоула	10.00	Р. Ратич, Едісон	2.00
В. Клек, Клівленд	7.00	В. Гук-Риґель, Лонґ Айленд Сіті	2.00
П. Лютан, Савт Бостон	7.00	В. Робак, Гартфорд	2.00
Р. Мандрусяк, Савт Ориндж	7.00	А. Рудук, Трой	2.00
Р. Соболь, Флашінґ	5.00	М. Сова, Філядельфія	2.00
М. Убогий Дітройт	5.00	С. Савицький, Мейплвуд	2.00
М. Волицький, Чикаґо	4.00	С. Сасовський, Петерсон	2.00
М. Томко, Чикаґо	4.00	І. Серант, Ню Йорк	2.00
М. Блаженко, Кліфтон	3.20	М. Соханівський, Едмонтон	2.00
Н. Варій, Стретфорд	3.00	Т. Тещук, Філядельфія	2.00
І. Ведмідь, Фріґолд	3.00	о. П. Турянський, Сан Дієґо	2.00
В. Велиток, Бріджпорт	3.00	В. Угринчук, Нюарк	2.00
М. Гумен, Джерзі Сіті	3.00	Т. Федусь, Філядельфія	2.00
П. Кулик, Міннеаполіс	3.00	В. Хома, Бікон	2.00
С. Ладанай, Ферв'ю	3.00	І. Худий, Асторія	2.00
К. Стефані, Віліnґ	3.00	Р. Цмайло, Шеррілл	2.00
І. Червінський, Бронкс	3.00	А. Чміль, Чикаґо	2.00
С. Антонюк, Акрон	2.00	В. Чолій, Йонкерс	2.00
Я. Базюк, Дітройт	2.00	Т. Чофай, Олд Фордж	2.00
Р. Білинський, Ню Йорк	2.00	К. Шевчук, Рочестер	2.00
С. Біловус, Стетин Айленд	2.00	М. Шиян, Клівленд	2.00
І. Бішко, Савона	2.00	В. Шпирка, Ірвінґтон	2.00
В. Вурак, Гартфорд	2.00	В. Ячів, Чикаґо	2.00
о. о. Василіяни Юніонтавн	2.00	А. Масси, Джерзі Сіті	1.00
І. Витвицький, Ню Гейвен	2.00	К. Валицький, Монтреаль	1.00
А. Вовк, Гастінґс ан Гадсон	2.00	І. Бакум, Ірвінґтон	1.00
О. Гриньків, Істон	2.00	Р. Генік-Березовський, Торонто	1.00
В. Грицик, Ню Йорк	2.00	М. Бориславський, Честер	1.00
В. Гультай, Торонто	2.00	І. Васильців, Ровей	1.00
А. Данило, Ню Гейвен	2.00	В. Дмитрів, Вест Айслір	1.00
П. Дяцко, Мейс Лендінґ	2.00	Т. Іванчук, Віндгем	1.00
П. Дула, Віндсор	2.00	М. Ільяшенко, Тайґол	1.00
П. Еплінський, Лейк Ворт	2.00	Т. Железовський, Гемден	1.00
П. Іжалович, Бруклин	2.00	Т. Залуга, Дітройт	1.00
П. Кіра, Бруклин	2.00	Р. Ковалик, Торонто	1.00
М. Ковальчук, Честер	2.00	Е. Делеко, Ню Кестер	1.00
О. Козар, Трентон	2.00	І. Лотишевський, Сан Сіті	1.00
Т. Куленко, Вудбрідж	2.00	Люпио, Чикаґо	1.00
І. Кисен, Філядельфія	2.00	Т. Марків, Ню Гейвен	1.00
Г. Левчук, Річмонд Гілл	2.00	І. Мицитин, Асторія	1.00
П. Лобур, Ірвінґтон	2.00	Т. Мисишин, Спрінґфілд	1.00
М. Лончина, Чікопі	2.00	Т. Міщак, Честер	1.00
В. Мандзій, Йонкерс	2.00	М. Мостенський, Провіденс	1.00
М. Медлок, Теренсум	2.00	Т. Сливинський, Бріджпорт	1.00
Д-р П. Михайлович, Мішіґен Сіті	2.00	Фаль, Аллентавн	1.00
С. Мозчловський, Клівленд	2.00	Т. Шатинський, Чикаґо	1.00
Л. Мокій, Вотервліт	2.00	А. Шашло, Гемтремк	1.00
М. Нечепоренко, Джеферсон	2.00	І. Щудляк, Едистови	1.00
Г. Паражак, Філядельфія	2.00		
Г. Попадюк, Бруклин	2.00		

Лист до редакції

ВИЯСНЕННЯ

У „Свободі" ч. 239 від 31 грудня 1969, у спогаді інж. Степана Куропася п. н. „Як то було в Шатурал-Уйгелі?" було написано м. і. таке:

„З нами йшов також український міністер Кирило Трильовський. В Осмолоді виголосив він до групи промову. Казав, що їде до Відня і постарається там для нас про вільну дорогу на Україну. Як він виїхав, ми його більше й не бачили".

На це мушу зауважити: Мій батько ніколи не був українським міністром. Коли ж у своїй промові обіцяв якусь допомогу, щоб частини нашої армії змогли переїхати в Україну, то робив це у найліпшій вірі, напевно так, як це й кожний інший з наших тодішніх провідників робив би був на його місці. Та всім відомі міжнародні умовини, не були пригожі для здійснення такої обіцянки.

Петро Трильовський

Замість квітів на свіжу могилу
бл. п. інж. **БОГДАНА ЗАЯЧКІВСЬКОГО**
складаю 15.00 долярів
на фонд НТШ в Ню Йорку.
Мґр. Степан ВОЛЯНСЬКИЙ

ПОДЯКА

Дня ..-го грудня 1969 р. відійшов від нас у Вічність з волі Всевишнього наш Незабутній, Найдорожчий МУЖ і БАТЬКО

бл. п.
РОМАН ФЕНЧИНСЬКИЙ

В нашому безмежному горю і смутку ми зазнали багато виявів щирого співчуття, розради й допомоги від нашої Родини, Приятелів і Знайомих, яким бажаємо цією дорогою висловити нашу найсердечнішу подяку.

В першу чергу дякуємо щиро Високопреподобному о. Іванові Ткачукові та Всечеснішому о. Володимирові Базилевському за відслуження похоронних відправ, а зокрема Служби Божої в день похорону в Українській Православній Церкві Всіх Святих, як теж Всеч. о. Володимирові Базилевському за відправлення Парастасів і Панахиди та за промову-прощання Покійного від родини й парохії.

Складаємо сердечну подяку Вп. п. д-рові Василеві Наліворові за зворушливу промову під час Панахиди іменем Управи і Членів 204 Відділу УНС і Землякові Покійного п. Евстахієві Манацькому від земляків Дунаєва й околиці.

Ми невимовно вдячні за прощальні промови в пам'ять Покійного в часі тризни-поминок: Високопрен. о. І. Ткачукові, арт. мал. Іванові Кучмакові та другові Покійного Петрові Німировському.

Дякуємо якнайсердечніше Високопреп. о. І. Ткачукові, Всеч. о. В. Базилевському за відправлення Служби Божої в 40-ий день після смерти Покійного і за теплі слова — згадку про Покійного: Високопреп. о. І. Ткачукові, Вп. П. Миколі Твардовському, І. Кучмакові, Миколі Ревакові та Григорієві Бакуменкові.

Вп. п. маґістрові Володимирові Грицинові дякуємо щиро за дуже милу згадку про нашого Мужа й Батька в „Свободі" з 14-го січня 1970 р.

Щиро дякуємо Вп. п. Осипові Старостякові за численні знимки під час Панахиди, Служби Божої в церкві та відправи на цвинтарі.

Наша сердечна подяка всім Членам Родини, що прибули з близька й з далека, щоби віддати останню послугу Покійному, а зокрема: Родині Задорецьких з Вашінгтону, Фенчинських з Джерзі, Павелко з Ром і Сестрі Покійного Надії Сельській і її Членам Родини.

Ми щиро вдячні всім Приятелям і Знайомим, які так численно прибули, щоб попрощати Покійного, як теж всім Тим, що супроводили Його на місце Вічного Спочинку, Всім, що зложили пожертви на Служби Божі, за квіти і датки на добродійні цілі замість квітів.

Вкінці дякуємо похоронному заведенню п. Петра Яреми за зразкове переведення похорону.

Нехай Всемогучий, Предобрий Господь винагородить Всіх своїми обильними ласками і всім добром.

РОЗАЛІЯ — вдова
РОМАН — син

КОНФЕРЕНЦІЯ ЗА ЗДІЙСНЕННЯ ПАТРІЯРХАТУ...

(Закінчення зі сторінки 1-ої)

прихильність народженого в Америці священства й англомовної генерації. Референти обстоювали у своєму заключному слові свої пропозиції. чному слові свої пропозиції.

Д-р П. Біланюк уважає, що під час теперішнього ліквідаційного відношення Римської Курії супроти УКЦеркви тільки самопроголошення Патріярхату може припинити цей розвиток. Немає побоювань про виключення УКЦеркви із Вселенської Церкви. Таке могло б статися тільки тоді, якби були відхилення від віри, а Патріярхат не є вірою. Доповідач не проповідує ніякої національної Церкви чи секти, але бачить необхідність негайної і рішучої акції для досягнення Патріярхату. Треба брати приклад з Мельхітів.

Модератором цієї частини конференції був д-р М. Марунчак.

Фінансова допомога

Три основні доповіді про фінансову допомогу УКПатріярхату започаткував д-р Богдан Олесницький, базуючись на дотеперішньому досвіді. Його основною пропозицію було створити фундацію, відсотки від інвестицій якої становили б базу постійної допомоги Церкві в потребі. Другим джерелом постійного прибутку повинна бути добровільне щорічне оподаткування. Д-р Р. Смик вважає, що ми повинні змагати до великого і метою фінансового забезпечення Церкви в потребі повинен бути десятьмільйоновий Патріярхальний Фонд, що його запропонував д-р В. Маркусь в імені мирян під час Синоду в Римі. Прикладами збіркової акції в Чикаґо, Ню Йорку та інших місцевостях доповідач доказував можливість цього задуму. Третім доповідачем був д-р М. Кушпета, який обрахував, що понад 600.000 українців католиків у ЗСА і в Канаді могли б здійснити задум 10-мільйонового Патріярхального Фонду навіть без більшого зусилля. Доповідач пропонує, щоб збіркову акцію фондів для Церкви в потребі організувати в повному порозумінні з церковною ієрархією та суспільно громадськими установами.

Модератором цієї частини конференції був мгр. В. Верига.

Організація і координація акції

Організація і координація спільної акції за Патріярхат була темою другої сесії конференції, яка відбулася в неділю 8 березня в приміщенні школи св. о. Миколая. Першим доповідачем був д-р Роман Кришталський. Схарактеризувавши дотеперішню організацію Товариства за Патріярхальний Устрій УКЦеркви, доповідач обстоював думку, щоб це Товариство поширити на всі країни та щоб воно стало світовим і вело всю акцію в користь Патріярхату. Другий доповідач д-р М. Марунчак вважає, що створення світової надорганізації натрапляло б на цілий ряд труднощів. Світове Товариство мусіло б бути базоване на фізичному членстві, в той час, як Товариство в Канаді має правних членів. Існують також різні законні і подібні труднощі. Тому він думає, що повне злиття Товариств не було б вказане, натомість побажана, можлива і потрібна координація їх діяльности. Останню доповідь виголосив д-р Ю. Городиловський, запропонувавши конкретно, щоб цю конференцію перетворити або з неї виділити координаційний осередок чи комісію. Це не була б ані нова установа, ані надрядна організація над існуючими Товариствами, а тільки тимчасове тіло для переведення запляннованої акції.

Схвалено заяву

На закінчення конференції схвалено заяву, що підсумовує вислід нарад та пропонує нову акцію. Повний текст цієї заяви буде надрукований у черговому числі „Свободи".

Координаційна комісія

Для здійснення постанов дводенної конференції та в її результаті покликано до життя спільну Координаційну комісію для ЗСА і Канади. В склад цієї комісії увійшли із ЗСА: д-р Ю. Городиловський, д-р Р. Осінчук, д-р Р. Смик, д-р Гасцький, д-р Кобилецький, д-р Р. Кришталський, д-р Б. Шебунчак, д-р В. Шкудор, д-б З. Винницький, ред. В. Качмар, студ. О. Черінь і п-ні О. Гарасовська. З Канади до Комісії були обрані: д-р Ю. Пелех, д-р М. Марунчак, мгр. В. Верига, ред. В. Солонинка, мгр. Є. Мастикаш, Р. Брикович, д-р М. Кушпета, д-р Ю. Даревич, Ю. Карманін, адв. Р. Максимів, пані О. Ковальська, мгр. Р. Миндюк та Р. Осташевський.

Громадське віче

З нагоди Конференції відбулося в неділю в пополудневих годинах в залі Народного Дому велике громадське віче з участю понад 1000 осіб. Віче відкрив і ним проводив д-р Ю. Пелех. Після поінформування приявних про перебіг і висліди відбутої Конференції короткі доповіді виголосили: д-р М. Плавюк про „Українську спільноту в боротьбі за патріярхальне завершення Українських Церков", д-р М. Сосновський про „Використання зовнішніх зв'язків для справи Українського Патріярхату" да д-р Р. Осінчук про „Фінансову допомогу для УКПатріярхату". В результаті доповіді д-р Р. Осінчука приявні склали поважну суму на ту ціль.

З короткими привітами виступали ще д-р В. Пушкар, д-р Ю. Городиловський, д-р М. Марунчак, пані Стефанія Савчук та о. прелат д-р В. Кушнір. Мгр. Мастикаш відчитав схвалену конференцією заяву, а д-р Кушпета привітального листа до Верховного Архиєпископа Блаженнішого Кардинала Иосифа Сліпого. Віче закінчено співом українського Національного гимну.

Ґватемальські комуністичні підпільники звільнили американського дипломата

Ґватемаля. — В неділю 8 березня ґватемальські комуністичні підпільники привезли американського дипломата до церкви в столиці Ґватемалі і там його залишили з наказом, щоб впродовж однієї години нікого не повідомляв, що він на волі. Цей дипломат — це 41-річний Сін М. Голлі, секретар американської амбасади, якого схопили були комуністичні підпільники на вулиці столиці та тримали як закладника, домагаючися за його волю звільнення з тюрми чотирьох своїх членів. Ґватемальський уряд виконав домагання своїх підпільників, щоб рятувати життя американського дипломата, і звільнив двох заарештованих підпільників, бо один із тих, яких подали комуністи, взагалі не був заарештований, а ще один вспів втекти до чужої амбасади, де дістав право азилю і був вивезений разом із двома звільненими із тюрми до столиці Мехіко, як цього домагалися комуністичні його опікуни. Секретар Голлі високо оцінює організацію комуністичного підпілля в столиці Ґватемалі.

Висліди змагань українських футбольних клюбів

УСК Ню Йорк закінчив нерішеною 1:1 змагання з німецькою дружиною СК Елізабет, які відбулися минулої неділі, 8-го березня на грищі Шіцен Парку в Норт Берґен, Н.Дж. В цій зустрічі за мистецтво „Великої Дванадцятки" Німецько-Американського Футбольного Союзу обі дружини здобули ворота з карних ударів. Німці здобули ведення вже на 20-ій хвилині, а вирівняння прийшло на 10 хвилин перед кінцем гри зі стрілу Володимира Шмотолохи, також з карного.

„Чорноморська Січ" Ню-арк (А дружина) перемогла з рахунком 3:1 „Палермо" у мистецьких змаганнях Шейфер Ліґи Стейту Ню Джерзі. Ворота для „Ч.Січі" стріляли: В. Каздоба, О. Фарміґа й Іван Паливода. Після цієї перемоги „Ч.Січ" А веде в табелі Шейфер Ліґи з точками 27:3 і відношенням воріт 77:16.

Товариська зустріч Т-ва Українських Інженерів в Ню Йорку

В суботу 14 лютого Т-во Українських Інженерів відбуло традиційну новорічну зустріч з танцями та мистецькою частиною, яку виконували письменник-сатирик п. М. Понеділок, квартет пані С. Чіх, а конферансьє — інж. Калинич.

Зустріч попередили наради Головної Управи з головами Відділів Т-ва в Українсько-Американському Інституті, темою яких були координація праці відділів та узгіднення праці при складанню та виданню англійсько-українських словників, яку то працю започаткував Відділ Ню Йорк.

Баль і мистецька частина зустрічі відбулася в Національному Демократичному Клюбі, 233 Медісон Аве, в старовинному американському домі, який своїм викінченням і дорогими декораціями дорівнює королівському палацові. Т-во мало три великі залі до танців на другому поверсі та дві залі на першому. Приміщення це вдалося дістати Т-ву за посередництвом конґресмена зі Стетен Айленд — п. Джан М. Морфи, який відомий громадянам Ню Йорку зі своєї участі в 10 Конґресі УКК.

З огляду на неприсутність на балю голови Т-ва кол. Михайла Ількова, забаву відкрив заступник голови Відділу кол. Кость Церкевич. У вступному слові кол. К. Церкевич пояснив присутнім причини перенесення балів з готелю „Валдорф Асторія" до півприватного дому. Балі в готелі „В. А." наражали присутніх на високі видатки. Щоб позбутися тих витрат, і щоб придбати потрібні фонди на видавничі цілі, Т-во рішило покористуватися менш коштовною залею.

Колеґа К. Церкевич запропонував ушанувати гучними оплесками двох почесних гостей балю, а саме: конґресмена Джґан М. Морфи, який через снігову завірюху не міг прибути, та мистця-маляра Михайла Мороза, який не міг прибути, бо нагло захворів.

Забава закінчилася о год. 1-ій вночі. Адміністрація будинку була заскочена поведінкою присутніх, а гості задоволені обстановкою, імпрезою та настроєм із забави.

К. Т-ч

✝ ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ЕВДОКІЯ СТАРУШОК, членка УНС Відд. 307 ім. Митр. А. Шептицького в Бостоні, Масс., померла 15-го лютого 1970 р. на 79 р. ж. Нар. в Тернополі, Україна, стала членкою УНС в 1923 р. Полишила в смутку синів: Еміліяна, Михайла, Антона, Ярослава, дочку Стефанію, 12 внуків та 3 правнуків. Похорон відбувся 18 лютого 1970 р. на цвинтарі Кальварія в Бостоні, Масс.
Вічна Їй Пам'ять!
Дм. Ґалонзка, секр.

ПАВЛО ГУСАК, член УНСоюзу Відд. 344 Б-ва св. о. Миколая в Бавнд Бруку, Н. Дж., помер 16 лютого 1970 р. на 80 р. ж. Нар. в с. Староміщина, пов. Скалат, Україна, і став членом УНСоюзу в 1914 р. Полишив у смутку дружину Теклю, сина Павла, 2 доньки і 3 внуків. Похорон відбувся 20-го лютого 1970 р. на цвинтарі в Бавнд Бруку, Н. Дж.
Вічна Йому Пам'ять!
Т. Бутрей, секр.

МАРКО МАРЧУК, член УНС Відд. 379 Б-ва св. Юрія в Чикаґо, Ілл., помер 23 лютого 1970 р. на 62 р. ж. Став членом УНС в 1958 р. Полишив у смутку дружину Катерину, сина Ярослава, брата Михайла з дружин Анта Михайла, брата в Україні та сестру в Англії. Похорон відбувся 26 лютого 1970 р. на цвинтарі св. о. Миколая в Чикаґо, Ілл.
Вічна Йому Пам'ять!
М. Семків, секр.

КУЦЬ ГРИГОРІЙ, член УНС Відд. 370 в Ню Гейвені, Конектикат, помер 26 лютого 1970 р. на 77 р. ж. Нар. в с. Гумниська, пов. Теребовля, Україна. Став членом УНС в 1918 р. Полишив у смутку 3 доньки: Анну, Анастазію і Марію, сина Михайла, 6 внуків та 2 правнуків. Похорон відбувся 28 лютого 1970 р. на цвинтарі св. Лаврентія.
Вічна Йому Пам'ять!
В. Гіна, секр.

МАРІЯ БИХ, нар. БАРТКІВ, членка УНС Відд. 360 Т-ва Дністер в Ню Йорку, Н. Й., померла 25 лютого 1970 р. Нар. 2 серпня 1896 р. в с. Жеребках Шляхотських, повіт Скалат, Зах. Україна, стала членкою УНС в 1938 р. Залишила в смутку мужа Віктора, синів: Григорія і Віктора, мол., четверо внуків, сестру Анну і рідню в рідним краю. Похорон відбувся 27 лютого 1970 р. на цвинтарі Кальварія в Ню Йорку, Н. Й.
Вічна Їй Пам'ять!
Секретар

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

СУБОТА, 14-го БЕРЕЗНЯ 1970 р.

НЮАРК-ІРВІНҐТОН, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Запор. Січ — 371 Відд. о год. 7:30 веч. в залі УНДому, 140 Prospect Ave., Irvington, N.J. Прохається чл. вплачувати вкладки на зборах. — Стефанія Стеців, предс., Ю. Баранюк, фін. секр., Марія Ґерус, касир.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Б-ва св. І. Хрестителя — 270 Відд. о год. 7-ій веч. в УНДомі при 92-96 Фліт вул. На зборах будуть передискутовані побажання Відділу до 27 конвенції УНСоюзу і про обов'язки делеґатів. Проситься вирівняти залеглі вкладки. — С. Островський.

НЕДІЛЯ, 15-го БЕРЕЗНЯ 1970 р.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Т-ва Запор. Січ — 367 Відд. о год. 1:30 по пол. в Укр.-Амер. Клюбі. Проситься прибути і вирівняти чл. вкладки. — П. Дзюба, гол., Т. Песко, кас., В. Попович, секр.

ДІТРОЙТ, Міш. Місячні збори Б-ва св. І. Хрестителя — 292 Відд. о год. 1:30 по пол. в УНДомі. — В. Терлецький, гол., П. Федик, секр.

БОФФАЛО, Н. Й. Місячні збори Б-ва св. о. Миколая — 127 Відд. о год. 11:30 ранку в залі церкви при Фільмор і Онейда вул. Проситься чл. прибути на збори і вирівняти залеглі вкладки. Вкладки можна вплачувати кожної неділі у вище згаданому часі і місці. — І. Вуля, гол., п-ні М. Гаравус, фін. секр., П. Гаравус, касир.

ТАРЗАН, Ч. 6333. Вожді погоджуються на посередництво Тарзана

Впродовж шістьох днів вожді багатьох племен промовляли на конференції великих вождів, під час коли Тарзан і сотник Дикий Кіт прислухувались до племінних проблем і прастарих острахів.

Так, численні труднощі стоять перед вами, але всі їх можна мирно розв'язати, якщо ми — мужі терпеливі.

Вождь Меду і я маємо вашу листу жалів проти інших племен. Якщо ви погоджуєтесь, то ми будемо ходити від племени до племени й помагати вам вождям розв'язати ваші проблеми.

О, так, Тарзане! Ми довіряємо вам і мудрому вождеві Меду з-посеред мужів, що лікують.

Гаразд, і приведіть з собою вождя Дикого Кота!